

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

NUTNÁ OBRANA

Autor práce: Vít Jiráček

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: Mgr. Jakub Maryška

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2025

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Vít Jiráček

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Prezenční

Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Nutná obrana

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Necessary Defence

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jakub Maryška

Datum zadání bakalářské práce: duben 2024

Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem bakalářské práce bude analyzovat právní úpravu nutné obrany v českém trestním právu, vymezit podmínky a meze užití tohoto institutu a komparace těchto podmínek z pohledu českého a slovenského trestního práva. Vedlejším cílem bude v rámci Jihočeského kraje analyzovat názory a znalosti veřejnosti o tomto institutu.

Student: Vít Jiráček	29.4.2024 datum	 podpis
Vedoucí práce: Mgr. Jakub Maryška	29.4.2024 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	1.5.2024 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	13.5.2024 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	13.5.2024 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Jakubovi Maryškovi za cenné rady,
připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

JIRÁČEK, V. *Nutná obrana: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2025. 53 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jakub Maryška.

Klíčová slova: krajní nouze, nutná obrana, okolnosti vylučující protiprávnost

V rámci této práce se zaměříme na institut nutné obrany. Teoretická část nejprve objasní klíčové právní pojmy, jako je trestní právo, trestný čin a okolnosti vylučující protiprávnost, a to na základě dostupné odborné literatury. Následně bude podrobně rozebrána samotná nutná obrana v českém právním systému. Součástí této části bude rovněž srovnání nutné obrany a krajní nouze. V závěru teoretické části se práce zaměří na právní úpravu nutné obrany ve slovenském právu a vyzdvihne rozdíly mezi českým a slovenským přístupem.

Praktická část bude věnována kvantitativnímu výzkumu zaměřenému na povědomí veřejnosti o problematice nutné obrany. Prostřednictvím dotazníkového šetření distribuovaného mezi širokou veřejnost bude cílem zjistit, jaké znalosti a zkušenosti lidé mají s tímto právním institutem, a zároveň získat podklady pro formulaci a ověření stanovených hypotéz. Výzkum poskytne cenné poznatky o tom, jak je nutná obrana vnímána ve společnosti, a nabídne praktický pohled na její reálné využití.

ABSTRACT

JIRÁČEK, V. *Necessary Defence: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2025. 53 pgs. Supervisor: Mgr. Jakub Maryška.

Key words: extreme necessity, necessary defence, circumstances precluding illegality

In this work, we will focus on the institute of necessary defence. The theoretical part will first clarify key legal concepts such as criminal law, criminal offense and circumstances excluding illegality, based on available professional literature. Subsequently, necessary defence itself in the Czech legal system will be analyzed in detail. This part will also include a comparison of necessary defence and extreme necessity. At the end of the theoretical part, the work will focus on the legal regulation of necessary defence in Slovak law and highlight the differences between the Czech and Slovak approaches.

The practical part will be devoted to quantitative research focused on public awareness of the issue of necessary defence. Through a questionnaire survey distributed among the general public, the aim will be to determine what knowledge and experience people have with this legal institute, and at the same time obtain data for the formulation and verification of the established hypotheses. The research will provide valuable insights into how necessary defence is perceived in society and offer a practical perspective on its real use.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Vymezení právních pojmů	11
2.1 Trestní právo	11
2.2 Trestný čin.....	14
2.3 Okolnosti vylučující protiprávnost.....	16
2.3.1 Krajní nouze	17
2.3.2 Nutná obrana	18
2.3.3 Svolení poškozeného.....	19
2.3.4 Přípustné riziko	20
2.3.5 Oprávněné použití zbraně	20
3 Nutná obrana v českém právu	22
3.1 Exces	25
3.2 Rozdíl mezi nutnou obranou a krajní nouzí	25
4 Nutná obrana ve slovenském právu	27
4.1 Historie.....	27
4.2 Současnost a porovnání nutné obrany ČR a Slovenska	28
5 Cíl práce	31
5.1 Cíl práce, výzkumná otázka a hypotézy.....	31
6 Metodika	32
6.1 Metoda sběru dat	32
6.2 Technika sběru dat	32
6.3 Výzkumný soubor	32
7 Výsledky	33
8 Diskuze.....	43
Závěr	49

Seznam použitých zdrojů	51
Seznam tabulek a grafů	53

Úvod

Nutná obrana představuje jeden ze základních institutů trestního práva, jehož podstata spočívá v umožnění jednotlivci bránit své zákonem chráněné zájmy před přímo hrozícím nebo trvajícím útokem, aniž by takové jednání bylo považováno za trestné. Tento princip je klíčový pro zachování spravedlnosti a právní jistoty, jelikož umožňuje efektivní ochranu života, zdraví či majetku v situacích, kdy neexistuje jiná možnost, jak zabránit protiprávnímu jednání. Přestože je nutná obrana v právním řádu relativně stabilně zakotvena, její aplikace v konkrétních případech může vyvolávat řadu interpretací a právních dilemat.

Autor si zvolil toto téma vzhledem ke svému přesvědčení, že povědomí veřejnosti o institutu nutné obrany není dostatečné. Cílem bylo prostřednictvím dotazníkového šetření v Jihočeském kraji analyzovat míru znalostí a informovanosti lidí o tomto právním institutu. Zároveň se autor zaměřil na srovnání české a slovenské právní úpravy nutné obrany, aby lépe porozuměl rozdílům mezi těmito dvěma právními systémy a jejich praktickému dopadu.

Vedlejším cílem je pak provést analýzu názorů a znalostí veřejnosti v Jihočeském kraji o tomto institutu, což bude realizováno prostřednictvím dotazníkového šetření. Výsledky této analýzy mohou napomoci k lepšímu pochopení právního vědomí veřejnosti a k identifikaci případných problémových aspektů právní úpravy nutné obrany v praxi.

Přínosem této práce bude nejen pochopení právních norem a podmínek, které tento institut upravují, ale také zjištění, jak je vnímán veřejností, čímž přispěje k diskusi o jeho významu a uplatňování v současném právním i společenském kontextu.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Tato bakalářská práce se zaměřuje na analýzu právní úpravy nutné obrany v českém trestním právu, přičemž hlavním cílem je vymezit podmínky jejího užití a porovnat její legislativní zakotvení s právní úpravou na Slovensku. Vedlejším cílem práce je analyzovat znalosti a názory veřejnosti Jihočeského kraje na institut nutné obrany, přičemž bude zjišťováno, do jaké míry jsou lidé obeznámeni s jeho podmínkami a právními důsledky.

Praktická část této práce bude založena na dotazníkovém šetření, jehož cílem je zjistit, jaké povědomí mají respondenti o institutu nutné obrany, jejích podmínkách a právních důsledcích. Současně byly stanoveny hypotézy, které se zaměřují na úroveň znalostí veřejnosti a na způsob, jakým je tento právní institut vnímán. Výsledky analýzy a výzkumu budou následně vyhodnoceny, čímž bude možné formulovat závěry nejen ohledně právní úpravy nutné obrany v Česku a na Slovensku, ale i jejího chápání veřejností.

2 Vymezení právních pojmů

Tato úvodní kapitola se zaměří na vymezení základních pojmů souvisejících s nutnou obranou. Nejprve bude charakterizováno trestní právo jako právní odvětví, které upravuje otázky trestní odpovědnosti, ukládání trestů a ochranu společnosti před trestnou činností. Následně bude definován samotný trestný čin, tedy protiprávní jednání, které naplňuje zákonné znaky uvedené v trestním zákoníku a je postižitelné trestem.

Součástí této kapitoly bude také podrobné rozebrání okolností, které vylučují protiprávnost jednání. Jedná se o situace, kdy by čin za běžných okolností byl trestný, avšak zákon zohledňuje určité skutečnosti, které jeho trestnost vylučují. Mezi tyto okolnosti patří právě nutná obrana a také krajní nouze, svolení poškozeného, přípustné riziko a oprávněné použití zbraně. Každá z těchto kategorií bude v této kapitole podrobně vysvětlena.

Cílem této části práce je tedy poskytnout jasný a systematický přehled klíčových pojmů trestního práva, který vytvoří teoretický základ pro další analýzu instituce nutné obrany.

2.1 Trestní právo

Právní předpisy se postupem času neustále vyvíjejí. Například trestní řád prošel až do listopadu 1989 celkem devíti novelizacemi. Ovšem od své poslední novelizace zůstává dodnes účinný.¹ Také trestní zákoník se během let několikrát změnil a upravoval. Jednou z nejvýznamnějších změn bylo v roce 1990 zrušení trestu smrti, který byl nahrazen trestem odnětí svobody na doživotí.²

Trestní právo spadá do veřejnoprávní oblasti a vymezuje společensky škodlivé činy jako trestné, přičemž stanovuje sankce a ochranná opatření za jejich spáchání, včetně pravidel jejich ukládání a výkonu. Tímto plní trestní právo dvojí úlohu – represivní i preventivní.

V rámci právního řádu ČR má za cíl chránit práva a oprávněné zájmy jednotlivců i právnických osob a další hodnoty, které jsou zajištěny Ústavou a Listinou základních

¹ VOJÁČEK, L; TAUCHEN, J. a KOLUMBER, D. *České právní dějiny do roku 1989*. Učebnice Právnické fakulty MU. Brno: Masarykova univerzita, 2024. s. 253-254.

² TAUCHEN, J; VOJÁČEK, L; KOLUMBER, D; SALÁK, P a HORÁK, O. *České právní dějiny po roce 1989*. Učebnice Právnické fakulty MU. Brno: Masarykova univerzita, 2023. s. 134.

práv a svobod. České trestní právo působí na ochranu společnosti a ústavního pořádku před trestnými činy uvedenými v trestním zákoníku a dalších právních předpisech.

Trestní právo dělíme na hmotné a procesní. Trestní právo hmotné je zaměřeno na vymezení trestných činů a sankcí za jejich spáchání, zatímco trestní právo procesní upravuje průběh a postup trestního řízení. Trestní právo hmotné je zakotveno v trestním zákoníku a procesní část v trestním řádu, přičemž obě části jsou silně propojené a sdílejí stejné cíle, pojmy i nástroje.

Hlavním účelem trestního práva hmotného, vycházejícím z jeho definice a předmětu, je ochrana společenských vztahů před trestnými činy. V rámci trestního práva se aplikuje systém sankcí jako reakce na vzniklé následky, které byly zaviněny fyzickou osobou.

Základní funkcí trestního práva je zejména ochranná funkce, tedy ochrana společnosti před kriminalitou. Charakterizuje trestní právo jako krajní prostředek ochrany společnosti před závažnými protiprávními jednáními. Trestní právo je považováno za nejpřísnější, uplatňuje se pouze v případech, kdy selžou jiné prostředky nápravy, což odráží jeho subsidiární charakter – závislost na ostatních právních odvětvích. Trestní právo zahrnuje prostředky státního donucení, které výrazně zasahují do práv a svobod občanů a mohou mít řadu vedlejších negativních účinků.

S ochrannou funkcí je úzce spojena funkce regulativní, která spočívá zejména v zákonem stanovených podmínkách trestní odpovědnosti a ukládání trestů pachatelům trestných činů. Trestní právo reguluje společenské vztahy tím, že stanoví podmínky trestní odpovědnosti, pravidla ukládání trestů a ochranných opatření, působnost trestních zákonů apod.

Preventivní funkce trestního práva se zaměřuje na ochranu společnosti před trestnými činy prostřednictvím předcházení jejich páčání. Toho dosahuje nejen působením sankce na konkrétního pachatele, ale také na společnost jako celek, včetně potenciálních pachatelů.

Poslední z funkcí je funkce represivní, jedná se o zákonnou reakci státu na spáchaný trestný čin. Ta se zaměřuje na postih pachatele za již jednou zmiňovaný spáchaný trestný čin a na obnovení narušeného právního stavu. Působí tedy prostřednictvím trestů uložených pachatelům trestných činů, jejichž hlavním cílem

je zabránit dalšímu páchání trestné činnosti. Současně se při výkonu trestu působí na pachatele výchovně, vytvářejí se podmínky pro jeho převýchovu a resocializaci.³

V moderním demokratickém právním státě je trestní právo primárně zaměřeno na ochranu člověka, jeho práv a svobod. Zásady trestního práva musí být jasné a srozumitelně formulovány v trestněprávních předpisech, a zároveň je nutné, aby byly řádně uplatňovány v praxi, čímž naplňují svůj účel a smysl.

Trestněprávní zásady lze rozdělit na *obecné*, jako je zásada zákonnosti či humanismu, a *speciální*. Mezi historicky nejstarší zásady trestního práva patří zásada odpovědnosti za zaviněné protiprávní jednání, která vyžaduje, aby pachatel nesl odpovědnost pouze tehdy, pokud jednal zaviněně. Zavinění je přitom jedním z obligatorních znaků skutkové podstaty trestného činu.

Zvláštní význam v trestním právu má zásada subsidiarity trestní represe (§ 12 trestního zákoníku (dále jen „TZ“)). Tato zásada zdůrazňuje, že trestní odpovědnost a s ní spojené důsledky lze uplatnit pouze v případech, kdy je protiprávní jednání společensky škodlivé a nelze ho řešit prostřednictvím jiných právních předpisů.

Zásady „žádný trestný čin bez zákona“ a „žádný trest bez zákona“ patří mezi základní pilíře trestního práva (§12 TZ). Vyjadřují, že trestní odpovědnost a trest lze uložit pouze tehdy, pokud je dané jednání výslovně označeno zákonem za trestné a zákon zároveň stanoví i konkrétní trest. Tyto zásady zajišťují právní jistotu, chrání jednotlivce před svévolným trestním stíháním a zakazují zpětnou účinnost trestních zákonů, trestání podle nepsaného práva nebo použití analogie v neprospěch pachatele

Podmínky ukládání trestů musí být přesně a srozumitelně definovány, a zákon nesmí připustit paralelu v neprospěch pachatele. Samostatné zásady ovlivňující ukládání trestů zahrnují například zásadu humanity sankce, která zakazuje kruté a nepřiměřené trestání, dále zásadu individualizace trestní represe, jež vyžaduje, aby se tresty přizpůsobily konkrétnímu pachateli, a zásadu přiměřenosti sankce (§ 96 TZ), která zohledňuje závažnost činu i okolnosti případu.⁴

³ CHMELÍK, J., NOVOTNÝ, F., STOČESOVÁ, S. *Trestní právo hmotné obecná část*. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2016. s. 15-20.

⁴ CHMELÍK, J. *Trestní právo hmotné: obecná část*. Praha: Linde, 2009. s. 21-23.

Trestní právo klade důraz na zajištění ochrany života a zdraví jednotlivce jako svou nejvyšší prioritu.⁵

2.2 Trestný čin

Definici trestného činu lze nalézt v trestním zákoníku a to v § 13 odst. 1 TZ.⁶ Jedná se o protiprávní čin, jež zákon označuje za trestný a jehož znaky jsou uvedeny v zákoně. Pokud je takový čin spáchán osobou mladistvou, označuje se jako provinění podle § 6 odst. 1 Zákona o soudnictví ve věcech mládeže.⁷ V případě spáchání osobou nepřičetnou nebo dítětem mladší 15 let, se bude jednat o čin jinak trestný, přičemž trestní odpovědnost vzniká od následujícího dne po dovršení tohoto věku.⁸ Do kategorie trestných činů spadá rovněž příprava zvláště závažného trestného činu podle § 20 TZ, pokus o trestný čin, podle § 21 TZ a účastenství podle § 24 TZ, které může mít podobu organizátorství, návodu či pomoci.⁹

Trestné činy uvedené ve zvláštní části trestního zákoníku jsou rozděleny do třinácti hlav, a toto rozdělení je založeno na objektu. Objekt trestného činu představuje soubor právních hodnot a zájmů, kterým stát poskytuje ochranu prostřednictvím trestního práva. Dělíme ho na obecný, druhový a individuální. Obecný objekt zahrnuje všechny právní hodnoty a zájmy, které trestní právo chrání jako celek. Druhový objekt slouží jako základ systematiky zvláštní části trestního zákona, přičemž jednotlivé skupiny trestných činů jsou v zákoníku uspořádány podle toho, jaký druhový objekt narušují. A nakonec individuální objekt označuje konkrétní právní hodnotu nebo zájem, který je chráněn příslušným ustanovením trestního zákoníku vztahujícím se ke specifickému trestnému činu.¹⁰

Zvláštní část trestního zákoníku obsahuje definice skutkové podstaty jednotlivých trestných činů, které jsou popsány prostřednictvím typových znaků, které určují, co činí

⁵ ŽATECKÁ, E. *Trestní právo hmotné a procesní: zvláštní část*. Brno: Masarykova univerzita v Brně. Právnická fakulta, 2009. s. 8.

⁶ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník (tiskový zákon). In: Sbírka zákonů, Česká republika. 2023. 480 s. ISBN 978-80-7488-556-3.

⁷ ČESKO. Zákon č. 218/2003 Sb. Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů. e-sbirka.cz. [online]. 2004. Dostupné z WWW: <https://www.e-sbirka.cz/sb/2003/218/2025-01-01?f=218%2F2003&zalozka=text>

⁸ NOVOTNÝ, O., VANDUCHOVÁ, M. a kol. *Trestní právo hmotné obecná část 1*. 5., jubilejní zcela přepracované vydání. Praha: ASPI Publishing, 2007. s. 109-111.

⁹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník (tiskový zákon). In: Sbírka zákonů, Česká republika. 2023. 480 s. ISBN 978-80-7488-556-3.

¹⁰ ŠÁMAL, P. *Trestní právo hmotné*. 7., přeprac. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 117-119.

určité jednání trestné a rovněž umožňují odlišit jednotlivé trestné činy od sebe navzájem.¹¹

Trestní odpovědnost je neoddělitelně spjata s trestným činem. Klíčovým aspektem trestní odpovědnosti je skutečnost, že pachatel svým protiprávním jednáním naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu a tím pak ohrozil nebo porušil zájmy chráněné trestním zákonem. Současná definice trestného činu, na rozdíl od předchozích právních úprav, odráží formální pojetí, jež tvoří základ novodobého přístupu k trestnímu právu. Formální pojetí trestného činu vychází z principu, že k jeho naplnění postačuje naplnění zákonem stanovených znaků skutkové podstaty. To znamená, že aby bylo jednání považováno za trestný čin, postačuje naplnění zákonem stanovených znaků skutkové podstaty – není tedy nutné zkoumat míru společenské škodlivosti jako samostatné kritérium.

Základní formální znaky trestného činu, jak jsou zakotveny v trestním zákoníku, zahrnují obecné a typové znaky. Obecné znaky jsou společné pro všechny trestné činy a zahrnují zejména:

- věk (minimálně 15 let),
- přičetnost (§ 26 TZ),
- zavinění (úmysl nebo nedbalost),
- a trestní odpovědnost pachatele.

Typové znaky jsou specifické pro jednotlivé skutkové podstaty trestných činů a jsou uvedeny ve zvláštní části trestního zákoníku. Patří mezi ně:

- objekt (zájem chráněný zákonem),
- objektivní stránka (jednání, následek, příčinná souvislost),
- subjekt (pachatel),
- subjektivní stránka (zavinění).¹²

¹¹ CHMELÍK, J. *Trestní právo hmotné – zvláštní část: s aplikačními příklady*. Praha: Linde, 2010. s. 27.

¹² CHMELÍK, J., NOVOTNÝ, F., STOČESOVÁ, S. *Trestní právo hmotné obecná část*. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2016. s. 48-55.

2.3 Okolnosti vylučující protiprávnost

Jedním z klíčových znaků trestného činu je jeho protiprávnost, jejíž absence vylučuje trestnost daného jednání. Zákonodárce při vymezování trestných činů zohledňuje zejména míru společenské škodlivosti a protiprávnosti jednání, tedy míru zásahu do právních hodnot chráněných trestním právem.

Existují případy, kdy jednání, přestože na první pohled vykazuje znaky trestného činu, není protiprávní, a tedy není trestné. K tomu dochází tehdy, pokud je jednání kryto některou z okolností vylučujících protiprávnost. V některých případech může být jednání dokonce zákonem přikázané nebo povolené, například při výkonu povolání, veřejné moci nebo při plnění zákonné povinnosti.¹³

Okolnosti vylučující protiprávnost představují situace, kdy čin jinak naplňující znaky trestného činu není považován za trestný, protože mu chybí protiprávnost. Jinými slovy, jde o případy, kdy je jednání jinak trestné, ale za určitých zákonem stanovených podmínek je přípustné, ospravedlnitelné nebo dokonce žádoucí.

Jde tedy o výjimky z jinak zakázaného jednání. Skutkové podstaty trestných činů definují protiprávní jednání, zatímco okolnosti vylučující protiprávnost definují jednání, které protiprávnost neobsahuje.¹⁴

Trestní zákoník v obecné části v hlavě III upravuje krajní nouzi - § 28 TZ, nutnou obranu - § 29 TZ, svolení poškozeného - § 30 TZ, přípustné riziko - § 31 TZ a oprávněné použití zbraně - § 32 TZ, jako okolnosti vylučující protiprávnost.¹⁵

Existují také okolnosti, které v praxi a teorii trestního práva nejsou výslovně upraveny v zákoně, ale jsou uznávány s ohledem na jejich povahu. Mezi tyto okolnosti patří například výkon práva a plnění povinností, výkon povolání nebo lékařský zákrok.¹⁶

¹³ CHMELÍK, J., NOVOTNÝ, F., STOČESOVÁ, S. *Trestní právo hmotné obecná část*. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2016. s. 138-139.

¹⁴ ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník II: komentář*. 2. vyd. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2012. s. 383-385.

¹⁵ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. *Trestní zákoník* (tiskový zákon). In: Sbírka zákonů, Česká republika. 2023. 480 s. ISBN 978-80-7488-556-3.

¹⁶ CHMELÍK, J., NOVOTNÝ, F., STOČESOVÁ, S. *Trestní právo hmotné obecná část*. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2016. s. 139

2.3.1 Krajiní nouze

Krajiní nouze je jednou z okolností, která vylučuje protiprávnost činu. Její podstatou je konflikt dvou zájmů chráněných trestním zákonem, kdy k ochraně jednoho z těchto zájmů je nutné obětovat druhý, méně závažnější. Zájmem chráněným zákonem se rozumí například život nebo zdraví, ale také majetek nebo svoboda.

Stav krajiní nouze může někdy vést ke střetu právních povinností. Například povinnost poskytnout pomoc zraněné osobě může být splněna pouze tak, že osoba poskytující pomoc odveze zraněného do nemocnice, i když předtím požila alkohol. Aby šlo o krajiní nouzi jako okolnost vylučující protiprávnost, musí mít zájem chráněný tímto jednáním vyšší hodnotu než zájem, který byl obětován, nebo porušen.

Trestní zákoník popisuje krajiní nouzi jako čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem. Takové jednání není trestným činem, pokud jsou splněny zákonné podmínky.

Aby bylo možné krajiní nouzi uznat jako okolnost vylučující protiprávnost, musí být splněny tyto podmínky (§ 28 odst. 2 TZ):

- nebezpečí nebylo možné za daných okolností odvrátit jinak (zásada subsidiarity),
- způsobený následek není zřejmě stejně závažný nebo závažnější než ten, který hrozil (zásada proporcionality),
- osoba, které nebezpečí hrozilo, neměla povinnost je snášet

Nebezpečí představuje stav, který ohrožuje zájem chráněný trestním zákonem, přičemž jeho původ není podstatný. Může se jednat například o útok člověka, vůči němuž je běžně přípustná i nutná obrana. Krajiní nouzi lze uplatnit také při odvracení nebezpečí způsobeného samotnou osobou, která jej následně eliminuje, avšak nesmí jít o úmyslně vyvolané nebezpečí za účelem vyhnutí se trestní odpovědnosti. Nebezpečí musí být reálné a skutečné, přímo ohrožující zájmy chráněné trestním zákonem, ať už jde o zájmy jednotlivce, skupiny nebo společnosti. Dále musí být toto nebezpečí bezprostřední, tedy takové, které přímo směřuje k porušení nebo k němu může kdykoliv dojít, pokud nastane určitá situace. Jednat v krajiní nouzi může každý, a to i ve prospěch jiné osoby.

Při posuzování následků jednání v krajní nouzi je nutné zohlednit jak objektivní, tak subjektivní hledisko. Objektivní hledisko především posuzuje, zda byl zachráněný zájem významnější než ten obětovaný. Vychází z obecně uznávaných hodnot ve společnosti a je spojeno s ochranou chráněného zájmu. Naopak subjektivní hledisko závisí na individuálním vnímání situace a konkrétních zájmů zúčastněných. Například pokud by někdo zachraňoval život jedné osoby za cenu usmrcení jiné, nebyla by splněna podmínka proporcionality, protože způsobený následek, tedy smrt, je stejně závažný jako ten, který hrozil. Nicméně v praxi se připouští obětování jednoho života ve prospěch záchrany více životů.

Pokud nejsou splněny všechny podmínky pro uznání krajní nouze, takové jednání se označuje jako exces, tedy překročení stanovených mezí a podmínek. V případech, kdy pachatel odvrací útok nebo jiné nebezpečí bez plného naplnění podmínek krajní nouze nebo nutné obrany, je možné toto jednání považovat za polehčující okolnost.¹⁷

2.3.2 Nutná obrana

Nutnou obranu trestní zákon v § 29 zákona č. 40/2009 Sb. definuje takto:

(1) Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvajících útok na zájem chráněný trestním zákonem, není trestným činem.

(2) Nejde o nutnou obranu, byla-li obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.¹⁸

Nutnou obranou se tedy podle trestního zákoníku rozumí jednání směřující k odvrácení útoku, který bezprostředně hrozí nebo trvá vůči zájmu chráněnému trestním zákonem. Jedná se o obranu proti osobě, což je zákonným právem každého občana. Pro uznání nutné obrany je nutné splnit dvě podmínky: obrana musí reagovat na přímo hrozící či trvajících útok a nesmí být zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.

Útok je v kontextu nutné obrany chápán jako protiprávní jednání osoby, které přímo ohrožuje nebo porušuje zájem chráněný trestním zákonem. Nejčastěji jde o úmyslné jednání, které představuje nikoliv zanedbatelné nebezpečí pro společnost, a zpravidla naplňuje znaky trestného činu. Typickým příkladem je situace, kdy útočník

¹⁷ CHMELÍK, J., NOVOTNÝ, F., STOČESOVÁ, S. *Trestní právo hmotné obecná část*. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2016. s. 140-142.

¹⁸ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. *Trestní zákoník* (tiskový zákon). In: Sbírka zákonů, Česká republika. 2023. 480 s. ISBN 978-80-7488-556-3.

udeří napadeného pěstí, takové jednání může být kvalifikováno jako trestný čin ublížení na zdraví nebo výtržnictví. Nutná obrana je zaměřena na odvrácení tohoto útoku a musí být vedena přímo proti útočníkovi, nikoli vůči jiné osobě. Obrana musí být časově i věcně přiměřená, tedy nesmí být zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku, jak stanoví § 29 odst. 2 trestního zákoníku.¹⁹

Více bude nutné obraně věnováno v kapitole 3.

2.3.3 Svolení poškozeného

Svolení poškozeného spočívá v tom, že osoba oprávněná rozhodovat o určitém zájmu dá souhlas k zásahu do tohoto zájmu. Tento zásah však musí směřovat k zájmu, o němž může daná osoba samostatně rozhodovat, a jehož porušení nezasahuje do zájmů společnosti. Za trestný čin se tedy nepovažuje jednání, které je uskutečněno na základě svolení osoby, jejíž zájmy, o nichž má tato osoba právo bez omezení rozhodovat, jsou činem dotčeny.²⁰

Trestní zákoník jasně stanovuje v § 30 odst. 3 TZ, že svolení poškozeného jako okolnost vylučující protiprávnost nelze uplatnit na souhlas s ublížením na zdraví či usmrcením, s výjimkou lékařských zákroků, jež jsou v souladu s právním řádem. To má zásadní význam například pro otázku eutanazie, která je dle platné právní úpravy považována za protiprávní a trestnou.²¹

Zákon stanovuje v § 30 odst. 2 TZ, že svolení poškozeného musí být uděleno buď *předem*, nebo *současně* s jednáním osoby, která čin jinak trestný páchá. Toto svolení musí být *dobrovolné, jasné, vážné a srozumitelné*.²² Pokud je svolení poskytnuto až po spáchání činu, může být pachatel beztrestný, pokud mohl důvodně předpokládat, že poškozený by za daných okolností svolení udělil. Například: Syn si bez vědomí otce zapůjčí jeho auto. Pokud otec následně souhlasí a běžně mu auto půjčuje, může být takové jednání považováno za beztrestné, protože syn mohl důvodně předpokládat, že by otec souhlas udělil.

¹⁹ NOVOTNÝ, F. *Právo na sebeobranu*. Knihovnička LexisNexis. Praha: LexisNexis CZ, 2006. s. 40-41.

²⁰ CHMELÍK, J., NOVOTNÝ, F., STOČESOVÁ, S. *Trestní právo hmotné obecná část*. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2016. s. 146-147.

²¹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník (tiskový zákon). In: Sbírka zákonů, Česká republika. 2023. 480 s. ISBN 978-80-7488-556-3.

²² tamtéž

Pokud nejsou zcela splněny podmínky účinného svolení poškozeného, zůstává jednání pachatele trestným činem, avšak jeho závažnost tím může být nižší. Takové jednání lze chápat jako polehčující okolnost. Pokud pachatel jedná na základě omylu ohledně svolení poškozeného, jeho čin se posuzuje podle zásad o skutkovém omylu.²³

2.3.4 Přípustné riziko

Přípustné riziko podle § 31 TZ zahrnuje akceptování určitých rizik, která jsou spojena s činnostmi přinášejícími společenský prospěch, jako je například nějaký výzkum, vývoj či výroba, a to v různých oblastech (průmysl, zdravotnictví, apod.). Často jde o experimentální činnost, při níž jsou zkoušeny nové postupy, produkty či látky (například půjde o nové léky). I když tato dosud nevyzkoušená činnost může přinášet určité riziko, pokud je riziko přiměřené významu dané činnosti, může být právním řádem akceptováno, dokonce i v případech, kdy riziko přeroste přiměřenou míru.

Podmínky přípustného rizika stanovují, že za trestný čin nelze považovat jednání vykonané v souladu s aktuálním stavem poznání a dostupnými informacemi, které osoba měla v době rozhodování o postupu, pokud jde o společensky prospěšnou činnost vykonávanou v rámci jejího zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce. Takové jednání může ohrozit nebo porušit zájem chráněný trestním zákonem, pokud není možné dosáhnout společensky prospěšného výsledku jiným způsobem.

Pokud tato činnost zahrnuje riziko pro život nebo zdraví člověka, vyžaduje se souhlas podle zvláštního právního předpisu, například informovaný souhlas s lékařským zákrokem. Výsledek této činnosti musí být úměrný míře rizika, přičemž její provádění musí být v souladu s požadavky jiných právních předpisů, zásadami lidskosti a dobrými mravy. Činnost nesmí těmto zásadám zjevně odporovat.²⁴

2.3.5 Oprávněné použití zbraně

Poslední okolnost vylučující protiprávnost se podle § 32 TZ vztahuje na činnosti osob, které mají podle zákona oprávnění nosit a použít zbraň. To zahrnuje příslušníky ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů (Policie ČR, pracovníky celní

²³ CHMELÍK, J., NOVOTNÝ, F., STOČESOVÁ, S. *Trestní právo hmotné obecná část*. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2016. s. 146-147.

²⁴ CHMELÍK, J., NOVOTNÝ, F., STOČESOVÁ, S. *Trestní právo hmotné obecná část*. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2016. s. 147-148.

správy, vězeňské služby a justiční stráž apod.). Použití zbraně těmito osobami je považováno za oprávněné, pokud je v souladu se zákonem a v mezích stanovených jejich služebními předpisy a právními normami.

Pro účely oprávněného použití zbraně se zpravidla jedná především o zbraň střelnou, avšak může zahrnovat také zbraně bodné a sečné v závislosti na vymezení podmínek v konkrétním zvláštním zákoně. Pokud zvláštní zákon odkazuje na podmínky nutné obrany nebo krajní nouze, je nutné tyto podmínky dodržet. Speciální právní úprava stanovuje přesně definované podmínky, za kterých mohou oprávněné osoby použít zbraň při jednání v nutné obraně nebo v krajní nouzi.²⁵

²⁵ CHMELÍK, J., NOVOTNÝ, F., STOČESOVÁ, S. *Trestní právo hmotné obecná část*. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2016. s. 148-149.

3 Nutná obrana v českém právu

Nutná obrana je právním institutem, který zasahuje napříč celým právním řádem. Jedná se o jednu z nejvýznamnějších okolností vylučujících protiprávnost, která umožňuje občanům zákonně se bránit proti útočníkovi. Tento institut není upraven pouze v trestním zákoníku, ale jeho principy se promítají i do dalších oblastí práva, včetně občanského práva. Občanský zákoník nabízí omezenější možnosti pro využití nutné obrany ve srovnání s trestním zákoníkem. V občanskoprávním kontextu se nutná obrana uplatňuje zejména při posuzování odpovědnosti za škodu, kde může být obranné jednání považováno za okolnost vylučující protiprávnost, a tedy za jednání, které nezakládá povinnost k náhradě škody.²⁶

Tento institut navazuje na předchozí právní úpravy, přičemž zachovává základní principy, které byly rozvíjeny již v dřívějších verzích trestního zákona. Podle paragraphu 29 trestního zákoníku je nutná obrana takové jednání, jímž člověk *odvrací bezprostředně hrozící nebo trvající útok* na zájem chráněný trestním zákonem. O nutnou obranu však nejde v případech, kdy je obrana zjevně nepřiměřená způsobu útoku. Znění zákona je v tomto ohledu poměrně neurčitý a zahrnuje široké spektrum případů, které mohou spadat pod tento právní institut. Tato obecnost umožňuje široký výklad a aplikaci nutné obrany, která představuje jeden z klíčových nástrojů pro ochranu práv a svobod jednotlivce vůči protiprávnímu útoku.

Jednání osoby, která se brání za splnění podmínek a mezí nutné obrany, není považováno za trestný čin. Nutná obrana spočívá v odvrácení nebezpečí způsobeného útokem směřujícím proti zájmu chráněnému trestním zákonem. Toto odvrácení probíhá formou činu, který by jinak mohl být klasifikován jako trestný čin. Nutná obrana vyžaduje střet zájmů, kdy na jedné straně stojí zájem ohrožený útokem a na druhé straně zájmy útočníka, které jsou obětovány za účelem ochrany napadeného zájmu.

Útok je v právním kontextu poměrně abstraktní pojem, protože není přesně definován zákonem. Jedná se o reálné, protiprávní a společensky nebezpečné jednání osoby, které přímo hrozí nebo trvá a směřuje proti zájmům chráněným trestním zákonem. Útok obvykle naplňuje znaky trestného činu, ale není nutné, aby šlo výhradně o trestný

²⁶ JANEČKOVÁ, E. *Právní aspekty sebeobraný*. Právní rukověť. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 48.

čin – pro nutnou obranu postačuje, pokud útok vykazuje znaky přestupku či jiného deliktu.

Nutná obrana je tedy přípustná pouze v případě, že jde o bezprostředně hrozící nebo trvající útok, jak stanoví § 29 trestního zákoníku. Samotné slovní vyjádření úmyslu spáchat trestný čin, například verbální vyhrožování, nelze automaticky považovat za útok opravňující k nutné obraně. I když samotné projevení tohoto úmyslu ještě nelze považovat za útok, lze si představit situaci, kdy slovní vyjádření záměru vyvolá hrozbu a tím ohrozí chráněný zájem.

Útok musí být nepřerušený nebo stále trvající, protože pokud je útok dokončen či přerušen a nebezpečí již přímo nehrozí, nelze hovořit o nutné obraně. Přestávka v boji, při níž je možné očekávat pokračování útoku, však nebrání splnění podmínek nutné obrany. Nutná obrana nesmí sloužit jako odvetné jednání za předchozí útok. Zároveň však obránce není povinen vyčkávat, dokud útočník nezasáhne jako první.

Trvající útok se vyznačuje nepřerušeným a přetrvávajícím nebezpečím vůči zájmu chráněnému trestním zákonem, který byl napaden. Nutná obrana je za určitých okolností přípustná i po dokonání trestného činu, pokud útok stále trvá. Dokonání činu se nerovná ukončení útoku, což znamená, že je možné bránit se například proti pachateli krádeže, který odnáší ukradené věci. Útok na majetkové zájmy pokračuje, i když je trestný čin již dokonán a útočník jde pryč.

Nutná obrana obecně není povolena v situacích, kdy již pominulo bezprostřední nebezpečí ze strany útočníka. To nastává například tehdy, pokud byl útok úspěšně odvrácen, útočník sám rezignoval na svůj záměr a nemá možnost svůj útok dokončit, nebo pokud již svého cíle dosáhl a nepředstavuje další hrozbu pro zájmy chráněné trestním zákonem.

Stejně tak nelze nutnou obranu uplatnit v případě, kdy se útočník dobrovolně rozhodl své jednání ukončit. Pokud však i v některé z těchto situací existuje reálná hrozba dalšího nebezpečí, například že útočník svůj útok obnoví či se objeví jiné bezprostřední riziko, nutná obrana je stále považována za oprávněnou a její použití je přípustné.

Nutná obrana je právem každého jednotlivce, nikoli však jeho povinností. Výjimku tvoří pouze případy, kdy právní předpisy určité osoby zavazují k aktivnímu použití obrany, například při plnění specifických profesních nebo veřejnoprávních funkcí.

Ve všech ostatních situacích záleží na rozhodnutí jednotlivce, zda se nutné obrany využije, přičemž její uplatnění musí vždy splňovat zákonem stanovené podmínky.

Přiměřenost obrany se posuzuje na základě povahy útoku a způsobu obrany, tedy porovnáním intenzity obou stran. Při vyhodnocování přiměřenosti obrany je třeba zohlednit všechny aspekty útoku.

Charakter útoku je klíčovým hlediskem pro posouzení přiměřenosti obrany. Přiměřenost se posuzuje zejména podle intenzity a způsobu útoku – tedy jak závažné a nebezpečné bylo jednání útočníka. Například pokud útočník použije střelnou zbraň pouze k úderu pažbou, může být intenzita útoku nižší než při jejím běžném použití. Při hodnocení přiměřenosti je třeba zohlednit všechny okolnosti konkrétní situace, nikoli pouze typ použitých prostředků.

Obrana musí být účinná, ale nesmí být zcela zjevně nepřiměřená útoku. Musí být natolik intenzivní, aby účinně odvrátila útok. Obecně platí, že obranné jednání by mělo být silnější než samotný útok, jinak by nebylo efektivní. I přesto však obranné jednání podléhá jistým mezím. Při posuzování intenzity obrany se zkoumají nejen použité prostředky obránce i útočníka, ale i širší souvislosti celého konfliktu. Prostředky jsou jedním z faktorů, které ovlivňují hodnocení situace, avšak zásadní roli hraje celkový kontext, tedy účel obrany, způsob jejího provedení, okolnosti, za kterých k ní došlo, a její konečný výsledek. Teprve při zohlednění všech těchto aspektů lze objektivně posoudit, zda byla obrana přiměřená. Nutná obrana ani nemusí nutně probíhat za použití stejných zbraní či prostředků. Rozhodnutí, zda byla obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku, vždy závisí na daných okolnostech konkrétního případu.²⁷

Pokud nejsou splněny zákonné podmínky nutné obrany, jednání bude kvalifikováno jako trestné. To platí zejména v případech, kdy osoba úmyslně vyprovokuje konflikt s cílem následně uplatnit nárok na nutnou obranu. Jestliže obránce vědomě iniciuje spor pouze proto, aby získal záminku k útoku na druhou osobu, nelze takové jednání považovat za legitimní obranu, nýbrž za úmyslné protiprávní jednání pod falešnou záminkou. Právní řád přitom jasně stanovuje, že nutná obrana nemůže být zneužita jako nástroj k úmyslnému vyvolání násilné konfrontace.²⁸

²⁷ JANEČKOVÁ, E. *Právní aspekty sebeobrány*. Právní rukověť. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 33-43.

²⁸ IVOR, J. *Trestné právo hmotné*. Bratislava: Iura Edition, 2006. Učebnice (Iura Edition), s. 164.

3.1 Exces

Porušení nebo překročení podmínek nutné obrany je v trestněprávní teorii a praxi označováno jako exces z nutné obrany, který může mít různé podoby. Jednou z těchto kategorií je intenzivní exces, jenž nastává v situaci, kdy obranné jednání přesahuje přiměřené meze vzhledem k intenzitě útoku. Typicky jde o případy, kdy je zjevný nepoměr mezi silou útoku a způsobem obrany, což vede k nepřiměřené reakci obránce. Pokud obrana očividně neodpovídá všem relevantním okolnostem daného útoku, nelze se na institut nutné obrany odvolávat.

Dalším existujícím excesem je exces extenzivní, jenž nastává v situacích, kdy obranné jednání překročí časový rámec útoku. To znamená, že obrana není namířena proti bezprostředně hrozícímu nebo probíhajícímu útoku, ať už jde o obranu předčasnou nebo o obranu provedenou po skončení útoku.

Překročení mezí nutné obrany nastává také v situaci, kdy se obránce nejprve brání přiměřeným způsobem, avšak po skončení útoku sám zahájí vlastní útok s cílem vypořádat se s útočníkem, který již nepředstavuje žádné nebezpečí.

Útok ohrožující chráněný zájem musí být skutečný a reálný. Pokud by šlo o domnělý útok, existující pouze v klamně představě jednající osoby, podmínky nutné obrany by nebyly splněny. Takové jednání by pak bylo označeno jako domnělá obrana. V těchto případech není odpovědnost osoby vyloučena, avšak je třeba aplikovat obecné trestněprávní zásady týkající se zavinění a omylu, jelikož se jedná o rozpor mezi skutečností a představou obránce.

Pokud osoba odvracející útok překročí meze nutné obrany nebo z nich vybočí, nese právní odpovědnost za protiprávní čin, jehož skutkovou podstatu svým jednáním naplnila. Trestní zákoník zahrnuje polehčující okolností, mezi nimiž jsou i situace, kdy pachatel spáchal trestný čin při odvracení útoku, aniž byly plně splněny podmínky nutné obrany. K těmto okolnostem může soud přihlídnout při stanovení trestu.²⁹

3.2 Rozdíl mezi nutnou obranou a krajní nouzí

Nutná obrana a krajní nouze mají společný základ, což je patrné i z jejich blízkého umístění v trestním zákoníku. Avšak mezi nimi existují specifické odlišnosti, které odůvodňují jejich rozdělení do dvou podobných, ale v některých ohledech rozdílných

²⁹ JANEČKOVÁ, E. *Právní aspekty sebeobraný*. Právní rukověť. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 43-46.

institutů. Sdílí také shodný motiv jednání, tedy ochranu oprávněných a chráněných zájmů. Aktivním jednáním v rámci nutné obrany se rozumí protiprávní útok osoby, u krajní nouze se odvrací nebezpečí, přičemž může být i neúmyslné. Nutná obrana není přípustná vůči jednání v krajní nouzi, stejně jako nelze uplatnit krajní nouzi proti nutné obraně. Oba tyto právní instituty představují právo, nikoliv povinnost občana, s výjimkou některých paragrafů stanovených zákonem.

Hlavním rozdílem, který určuje, zda se jedná o nutnou obranu nebo krajní nouzi, je zaměření jednání osoby. U nutné obrany směřuje obranné jednání přímo proti útočníkovi, který zároveň nese škodu způsobenou obranou. Naopak v případě krajní nouze se odvrací nebezpečí, jenž může mířit i proti jiné, třetí osobě, která se na vzniku nebezpečí nebo útoku nepodílí, nenese za ně odpovědnost a často ani není přítomna na místě činu. Nutná obrana je povolena vůči protiprávnímu útoku fyzické osoby, zatímco v krajní nouzi může být ohrožení způsobeno jinými skutečnostmi či událostmi.

Krajní nouze vždy vyžaduje princip subsidiarity, což znamená, že škodu lze způsobit pouze tehdy, pokud neexistuje jiný způsob, jak nebezpečí odvrátit. Naopak u nutné obrany není nutné brát tolik ohledů na útočníka a obrana může být zahájena ihned. Jedním z dalších hlavních rozdílů mezi těmito instituty spočívá také v odlišném pojetí proporcionality. U nutné obrany se posuzuje způsob útoku a obrany, přičemž obrana nemůže být zcela zjevně nepřiměřená k útoku. V krajní nouzi se naopak proporcionalita chápe trochu jinak a hodnotí se důsledky, tedy rozsah způsobené škody.

Nutná obrana a krajní nouze jsou právní instituty, které mají společný základ – oba představují okolnosti vylučující protiprávnost a slouží k ochraně zájmů chráněných trestním zákonem. Přesto se jedná o samostatné a odlišné instituty. Nutná obrana je považována za speciální, privilegovanou formu obrany, která se uplatňuje výhradně proti protiprávnímu útoku jiné osoby. Oproti tomu krajní nouze se vztahuje na širší spektrum nebezpečí, ale je spojena s přísnějšími podmínkami – zejména požadavkem subsidiarity a přísnější proporcionality následků.

Nutná obrana a krajní nouze tedy zůstávají odlišné a vzájemně nezaměnitelné.³⁰

³⁰ KUCHTA, J. *Nutná obrana*. Acta Universitatis Brunensis. No. 226. Brno: Masarykova univerzita, 1999. s. 178-180.

4 Nutná obrana ve slovenském právu

Tato kapitola bude zaměřena na institut nutné obrany ve slovenském právu, a to jak z historického, tak současného hlediska. Nejprve bude stručně nastíněn vývoj právní úpravy, která má společné kořeny s českým právním řádem, jelikož obě země vycházely z jednotného československého systému. Následně bude kapitola věnována současné podobě slovenské právní úpravy a její komparaci s českou úpravou, přičemž budou vyzdvihnuty hlavní rozdíly v legislativním pojetí a jazykové formulaci.

4.1 Historie

Česká republika a Slovensko mají přirozeně společnou historii týkající se trestního zákoníku, včetně právní úpravy nutné obrany.

Obecně s rozvojem prvních státních útvarů se objevily snahy o právní zakotvení institutu obrany, které měly nahradit svémocné vymáhání práva. Jedna z nejstarších zmínek o nutné sebeobraně a postupu pochází z tabule VIII Zákonů dvanácti tabulí, ve starověkém Římě v 5. století př. n. l.³¹

Ovšem nutná obrana byla poprvé v moderních dějinách upravena až v císařském patentu v roce 1852, kterým byl vydán trestní zákoník pro tehdejší rakouskou říši. Spravedlivou nutnou obranou se rozuměla taková obrana, u níž lze na základě povahy osoby, času, nebo dalších okolností usoudit, že pachatel jednal pouze v míře nezbytné k odvrácení protiprávního útoku na život, svobodu nebo majetek, ať už svůj nebo jiné osoby. Pokud však obrana překročila tyto meze, může být jednání za určitých okolností posuzováno jako trestný čin z nedbalosti.

Ve třicátých letech se česká věda trestního práva při argumentaci významu nutné obrany inspirovala tehdy propracovanější německou naukou. Po formální stránce tato tehdejší úprava připomínala i současné právní pojetí nutné obrany. Bylo uznáno, že nutná obrana není pouze okolností vylučující trestnost činu, ale i jeho protiprávnost.³²

V roce 1948 Klement Gottwald oznámil potřebu vytvoření nového právního řádu, který by sloužil k upevnění a rozvoji dosažených politických úspěchů.³³ Díky změnám

³¹ Hattenhauer, H. *Evropské dějiny práva*. Praha: C. H. Beck, 1998. s. 77.

³² KUČHTA, J. *Nutná obrana*. Acta Universitatis Brunensis. No. 226. Brno: Masarykova univerzita, 1999. s. 29-30.

³³ VOJÁČEK, L a SCHELLE, K. *Slovenské právní dějiny*. Slovenské učebnice. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. s. 385.

společenských a politických poměrů, tedy došlo k zásadnímu posunu v chápání nutné obrany, kdy se nejen tento institut, ale celé trestní právo stalo ovlivněno sovětskými vzory. Nová státní moc v rámci upevňování své pozice stanovila podmínky nutné obrany přísněji. Nutná obrana měla odpovídat intenzitě útoku, což vycházelo z principu proporcionality. V případě méně závažných útoků se dokonce objevily snahy o zavedení podmínky subsidiarity jednání, tedy požadavku, aby obrana byla použita až jako krajní řešení. Současně došlo k rozšíření možností uplatnění nutné obrany na širší okruh společenských vztahů, zejména v kontextu ochrany lidově demokratické republiky a její socialistického uspořádání.

Trestní zákon z roku 1961 byl vydán v období relativního uvolnění společenských poměrů, což se odrazilo v omezení trestní represe. Jeho cílem bylo posílit ochranu společenských vztahů a motivovat co největší počet občanů k aktivnímu zapojení do boje proti trestné činnosti. Ve srovnání s předchozími předpisy významně uvolnil podmínky nutné obrany ve prospěch obránce, kdy bylo postačující, že obrana nebyla zjevně nepřiměřená povaze a nebezpečnosti útoku.

Radikální změny na počátku devadesátých let vedly k tomu, že socialistické základy nutné obrany, stejně jako principy na nich postavené, postupně zastaraly. Tento vývoj se odrazil i v částečné novelizaci institutu nutné obrany v roce 1993. Nicméně zásadní principy nutné obrany zůstaly zachovány.³⁴

4.2 Současnost a porovnání nutné obrany ČR a Slovenska

Po rozpadu Československa platil v obou zemích zákon z roku 1961. Tímto zákonem se oba státy řídily ještě více než 10 let. Česká republika nový trestný zákon přijala v roce 2009 mezitím Slovensko již v roce 2005.

Z § 25 zákona č. 300/2005 Trestný zákon, vyplývá, že nutná obrana umožňuje odvrátit přímo hrozící nebo trvající útok, aniž by byl čin považován za trestný. Obrana však nesmí být zjevně nepřiměřená okolnostem útoku. Pokud někdo jedná pod vlivem silného rozrušení způsobeného útokem, například strachu či zmatku, nemusí být trestně odpovědný, i když použil nepřiměřenou obranu. Naopak, pokud někdo mylně vyhodnotí

³⁴ KUČHTA, J. *Nutná obrana*. Acta Universitatis Brunensis. No. 226. Brno: Masarykova univerzita, 1999. s. 30-33.

situaci jako útok, může nést odpovědnost za nedbalostní čin, pokud jeho omyl pramenil z nedbalosti.³⁵

Slovenský trestný zákon nutnou obranu neupravuje výrazně šířeji, ale podrobněji specifikuje některé okolnosti, zejména vliv psychického stavu obránce. Základní prvky (přímo hrozící nebo trvající útok, nepřiměřenost obrany) jsou v obou právních úpravách velmi podobné.

Hlavní rozdíl spočívá tedy v rozsahu a míře specifikace podmínek nutné obrany. Jak již bylo jednou zmíněno, znění českého zákona je poměrně stručné a obecné, což umožňuje široký výklad a aplikaci nutné obrany. Za to ve Slovenském trestním zákone je upraven i vliv rozrušení, strachu a zmatku vzhledem k probíhajícímu útoku.

Zásadní rozdíl v právní úpravě je ten, že slovenský trestný zákon výslovně zohledňuje psychický stav obránce, český nikoliv.

A stejně jako v českém právu je i ve slovenském vnímána nutná obrana pouze jako útok člověka, nikoliv třeba zvířete. Respektive, nutná obrana se podle obou zákonů vztahuje na útok na zájem chráněný trestním zákonem, přičemž se tím rozumí protiprávní útok člověka. Útok zvířete se obvykle neklasifikuje jako útok ve smyslu nutné obrany, ale může být řešen např. jako krajní nouze a to podle § 28 českého TZ³⁶, § 24 slovenského TZ³⁷, pokud hrozí nebezpečí, které nelze odvrátit jinak.

Rozdíly mezi slovenskou a českou právní úpravou bychom našli i v dalších okolnostech vylučujících protiprávnost, a to například u svolení poškozeného. V české právní úpravě lze dát svolení před, současně, a dokonce i po skončení jednání, lze-li důvodně předpokládat, že by souhlas byl udělen. Ovšem ve slovenské právní úpravě je potřeba souhlasu před anebo při jednání.³⁸

Na závěr lze shrnout klíčové rozdíly mezi českou a slovenskou právní úpravou nutné obrany. První rozdíl je ve formulaci nepřiměřenosti – slovenský právní řád používá přísnější jazykové vymezení nepřiměřenosti obrany, což může vést k přísnějšímu

³⁵ SLOVENSKO. Zákon č. 300/2005 Sb. Trestný zákon. Dostupné z WWW: <https://www.slov-lex.sk/ezbierky/pravne-predpisy/SK/ZZ/2005/300/>.

³⁶ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník (tiskový zákon). In: Sbírka zákonů, Česká republika. 2023. 480 s. ISBN 978-80-7488-556-3.

³⁷ SLOVENSKO. Zákon č. 300/2005 Sb. Trestný zákon. Dostupné z WWW: <https://www.slov-lex.sk/ezbierky/pravne-predpisy/SK/ZZ/2005/300/>.

³⁸ Burda, E. *Nutná obrana a ďalšie okolnosti vlučujúce protiprávnosť*. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 238-245.

posuzování konkrétních případů. Dalším z rozdílů je psychický stav obránce – jenž slovenská legislativa zohledňuje, což může mít vliv na právní kvalifikaci jejího jednání. A nelze vynechat rozdíl: judikatura vs. zákonná úprava – český zákon je stručnější a v mnoha ohledech spoléhá na výklad soudů a judikaturu, zatímco slovenský právní řád poskytuje podrobnější zákonnou úpravu.

Tyto rozdíly ukazují odlišné přístupy k právní regulaci nutné obrany v obou zemích, což se může odrážet nejen v soudní praxi, ale i v samotném uplatňování tohoto institutu.

5 Cíl práce

5.1 Cíl práce, výzkumná otázka a hypotézy

Cílem této práce je analyzovat právní úpravu nutné obrany v českém trestním právu, vymezit podmínky a meze užití tohoto institutu a komparace těchto podmínek z pohledu českého a slovenského trestního práva. Vedlejším cílem bude v rámci Jihočeského kraje analyzovat názory a znalosti veřejnosti o tomto institutu. Tohoto cíle bylo dosaženo analýzou dat získaných z dotazníkového šetření.

Na základě uvedeného cíle byly stanoveny hypotézy:

H1: Předpokládám, že více než 50% respondentů se někdy setkalo s pojmem nutná obrana.

H2: Předpokládám, že méně než 10% respondentů si myslí, že je možné jednat v nutné obraně proti útoku, který už skončil.

H3: Předpokládám, že více než 50% respondentů si myslí, že není možné při nutné obraně použít i výrazně silnější prostředky než útočník pokud odvrací útok.

H4: Předpokládám, že více než 20% respondentů si myslí, že česká legislativa v oblasti nutné obrany chrání více útočníka.

H5: Předpokládám, že více než 60% respondentů si myslí, že česká veřejnost není dostatečně informována o institutu nutné obrany.

6 Metodika

Tato kapitola se zabývá metodikou výzkumu, přičemž popisuje použitou metodu sběru dat a následného vyhodnocení. Zároveň se věnuje výzkumnému souboru jako důležité součásti analýzy.

6.1 Metoda sběru dat

Pro práci byla použita kvantitativní metoda výzkumu, tedy dotazníkové šetření, které umožnilo stanovení hypotéz. Stanovené hypotézy jsou analyzovány a následně proběhlo zpracování a kategorizace získaných dat. Ve finální části jsou vyhodnoceny výsledky výzkumu a jejich souvislost s formulovanými hypotézami.

6.2 Technika sběru dat

Jako technika sběru dat bylo zvoleno dotazníkové šetření, kdy sběr probíhal od 4. května do 28. května 2025. Dotazník byl mezi respondenty distribuován online pomocí platformy *vyplnto.cz*. Odkaz na dotazník: <https://81496.vyplnto.cz/>

Dotazníkové šetření obsahovalo celkem 16 otázek, přičemž první dvě otázky byly zaměřené na demografické data respondentů. Další otázky byly zaměřené na znalost pojmu nutná obrana, její právní úpravu a případné změny.

6.3 Výzkumný soubor

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 200 anonymních respondentů z široké veřejnosti Jihočeského kraje. Vzhledem k cíli a stanoveným hypotézám nebyla stanovena kritéria pro respondenty.

7 Výsledky

Následující část bakalářské práce se věnuje analýze výsledků dotazníkového šetření, přičemž každá otázka je samostatně vyhodnocena. Pro větší přehlednost jsou data zpracována do tabulek a grafů.

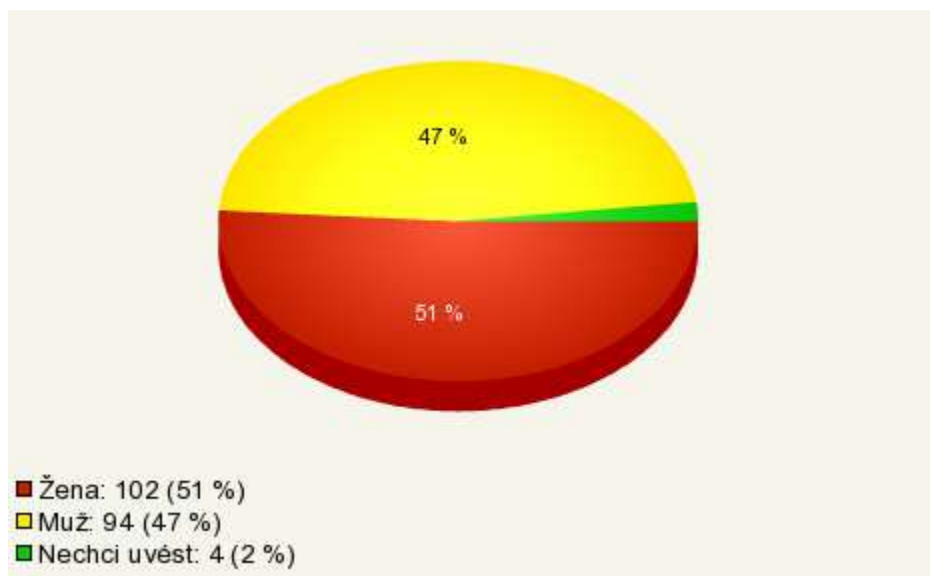
Dotazník obsahuje těchto 16 otázek:

1. Jaké je Vaše pohlaví?

Z celkového počtu 200 respondentů se dotazníkového šetření zúčastnilo celkem 102 žen, což představuje podíl 51 %. Muži mají nepatrně menší zastoupení, kdy se jich v rámci šetření zúčastnilo 94, což představuje 47%. 4 lidé pohlaví nechtěli uvést.

Z výsledků vyplývá, že zastoupení mužů a žen je velmi vyrovnané, což umožňuje relevantní srovnání mezi pohlavími.

Graf č. 1 Jaké je Vaše pohlaví? ³⁹

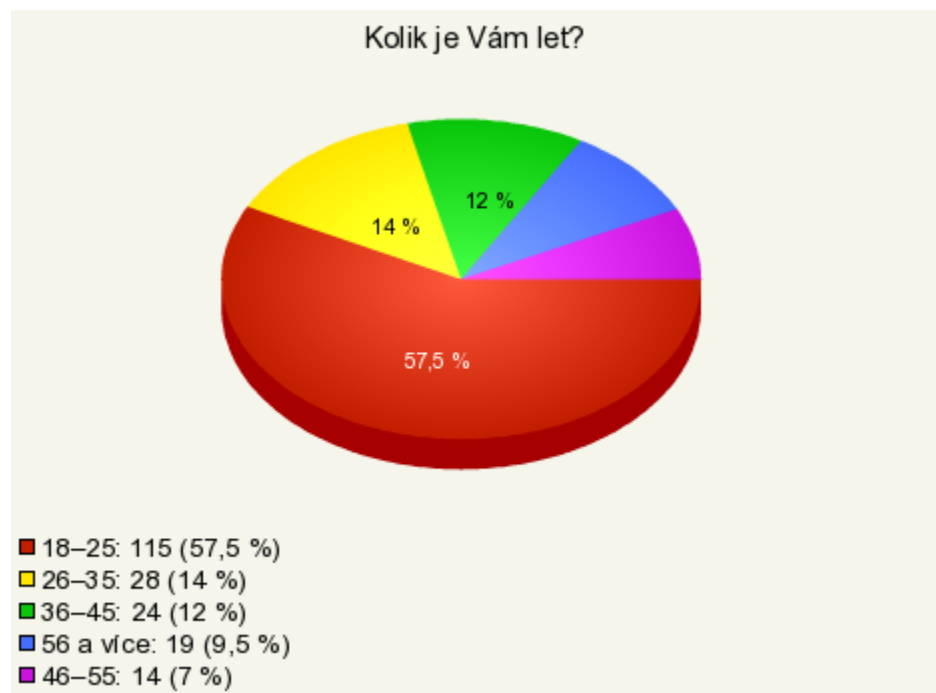

2. Kolik je Vám let?

Tato odpověď byla rozdělena do 5 věkových skupin. Nejvíce byla zastoupena věková skupina 18–25 let a to se 115 respondenty. Další 4 věkové kategorie byly zastoupeny velmi podobně, jak je znázorněno v grafu.

³⁹ Vyplnto.cz - vyhodnocení

Graf č. 2 Kolik je Vám let?⁴⁰

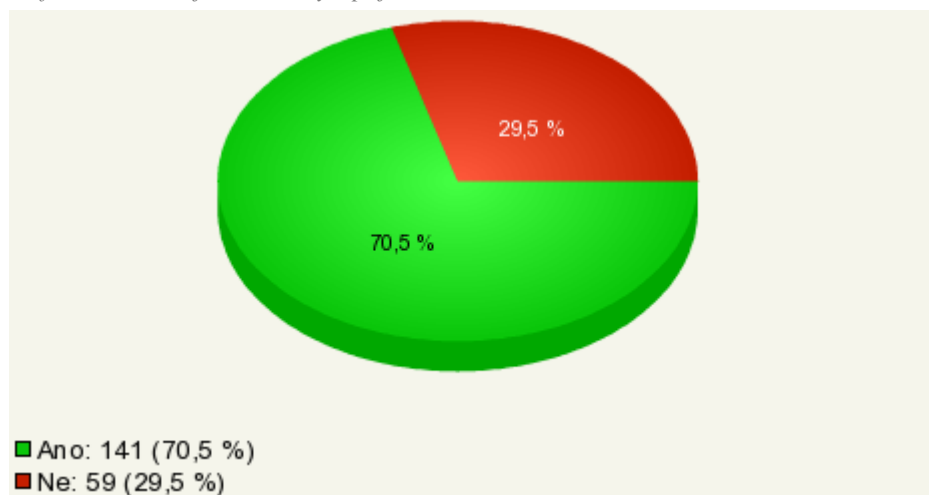
3. Setkal/a jste se někdy s pojmem „nutná obrana“?

Tato otázka byla zaměřena na zjištění, jaké procento respondentů má povědomí o pojmu nutná obrana. Jednalo se o uzavřenou otázku s možností odpovědi ano nebo ne. Celkem 141 respondentů uvedlo, že tento pojem znají, zatímco 59 odpovědělo záporně.

V případě, že respondent zvolil odpověď ano, byl následně přesměrován na 4. otázku, která měla za cíl zjistit, kde se s tímto pojmem setkal. V případě odpovědi ne následovala rovnou 5. otázka.

Podíl mužů a žen, kteří nutnou obranu znali, byl velmi vyrovnaný, stejně tak tomu bylo u těch, kteří odpověděli záporně.

Graf č. 3 Setkal/a jste se někdy s pojmem „nutná obrana“?⁴¹

⁴⁰ Vyplnto.cz - vyhodnocení

⁴¹ Vyplnto.cz - vyhodnocení

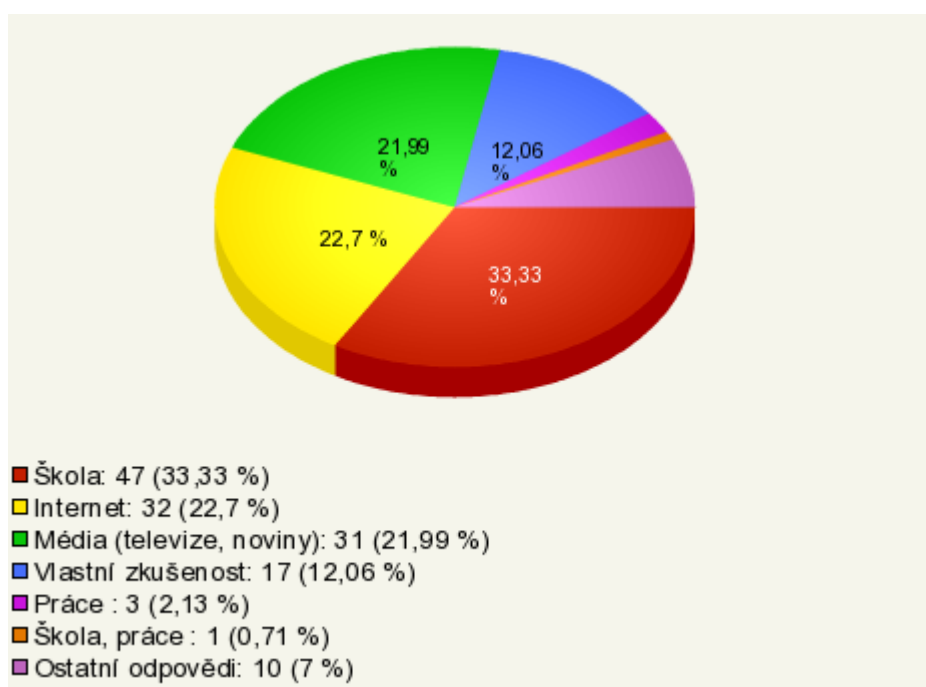
4. Kde jste se s tímto pojmem setkal/a?

Jak již bylo zmíněno, tato otázka byla určena pouze respondentům, kteří ve 3. otázce odpověděli ano, a proto zahrnuje celkem 141 odpovědí. Nejvíce zastoupenou odpovědí, byla odpověď *škola*, kterou vybralo 47 respondentů. Druhou nejpočetnější skupinu tvořilo 32 respondentů, kteří se s pojmem setkali na internetu a dalších 31 respondentů v médiích (televize, noviny). Dále 17 osob uvedlo, že mají vlastní zkušenost, a 3 respondenti se s tímto pojmem setkali v pracovním prostředí.

Mezi méně frekventované odpovědi, které uvedl vždy pouze jeden respondent, patří zbrojní průkaz, trestní zákon, kniha, skauting, semináře, workshop a kurzy sebeobrany.

Jednalo se o povinnou otázku, kde bylo nutné vybrat jednu z předem nabídnutých možností nebo formulovat vlastní odpověď.

Graf č. 4 Kde jste se s tímto pojmem setkal/a?⁴²

⁴² Vyplnto.cz - vyhodnocení

5. Proti čemu je možné se podle zákona bránit nutnou obranou?

Tato otázka byla povinná, a tedy každý z 200 respondentů musel zvolit alespoň jednu z nabízených možností. Na výběr byly celkem čtyři odpovědi.

1. odpověď: *Proti útoku, který právě probíhá*. Tuto variantu správně značilo 137 respondentů a velká většina z nich (115 respondentů) k tomu také zaškrtnula 2. odpověď: *Proti útoku, který přímo hrozí*, což je také správně, jelikož při nutné obraně se lze bránit právě proti útoku, který přímo hrozí nebo trvá.

Naopak 17 respondentů nesprávně uvedlo, že obranu lze použít proti útoku, který se možná stane až za několik dní, a 6 osob označilo možnost, že se lze bránit proti útoku, který již skončil, což není v souladu s principy nutné obrany.

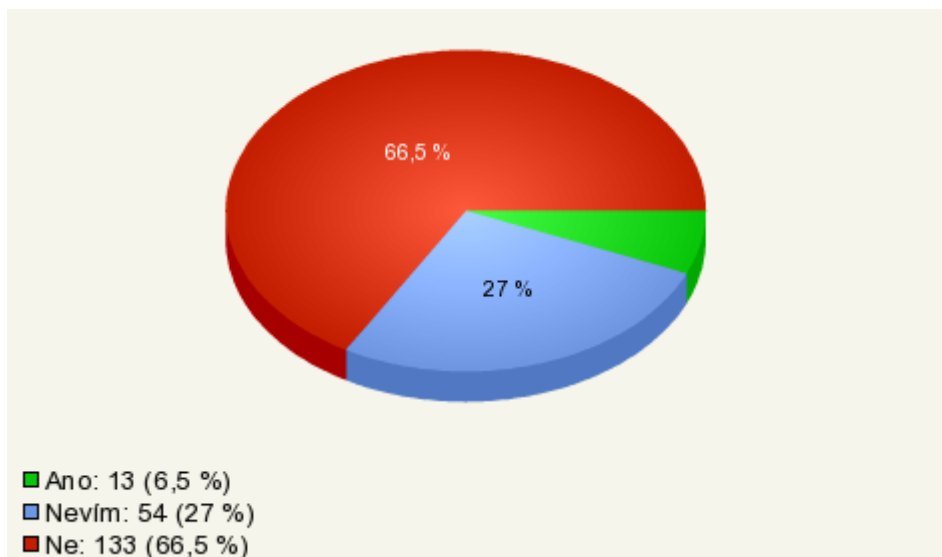
Celkové výsledky ukazují, že většina respondentů správně rozpoznala situace, kdy lze nutnou obranu uplatnit, zatímco menší část měla nepřesné povědomí o této právní podmínce.

6. Je možné jednat v nutné obraně proti útoku, který už skončil?

Tato otázka byla povinná a navazuje na tu předchozí. Každý respondent zde musel zvolit jednu ze tří možností: ano, ne nebo nevím.

Správnou odpověď, tedy odpověď *ne* označilo 133 respondentů, což představuje většinu. 54 respondentů uvedlo, že neví a zbylých 13 respondentů zvolilo odpověď *ano*, která nebyla správná.

Graf č. 5 Je možné jednat v nutné obraně proti útoku, který už skončil?⁴³

⁴³ Vyplnto.cz - vyhodnocení

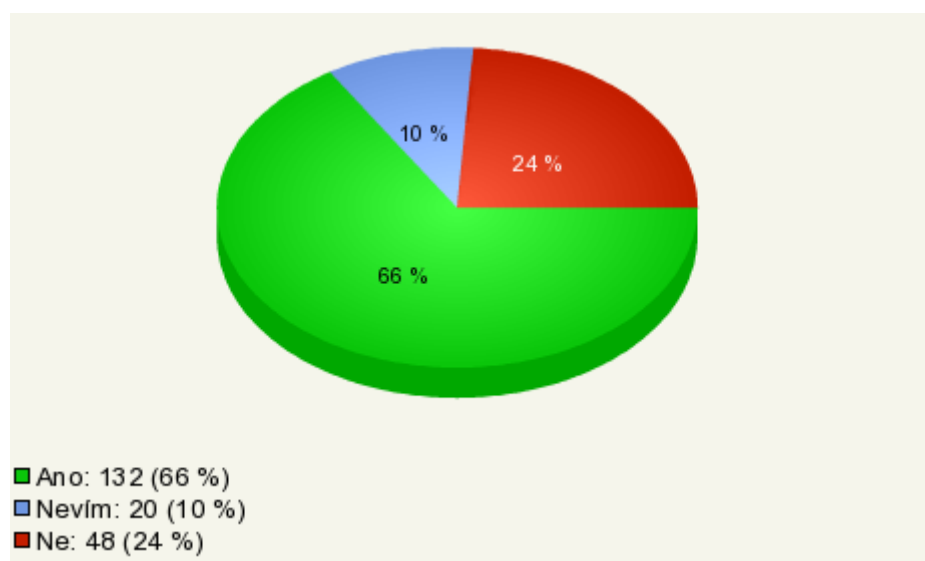
7. Představte si situaci: útočník Vás s nožem ohrožuje, ale ještě nezaútočil. Můžete ho už v této chvíli zasáhnout, aby nedošlo k útoku?

Tato otázka byla opět povinná a respondent musel stejně jako v předchozí otázce zvolit jednu ze 3 možností: ano, ne nebo nevím.

Správnou odpovědí je zde odpověď *ano*, jelikož v případě, že nás útočník ohrožuje nožem, jde o útok, který přímo hrozí. Můžeme tedy zasáhnout, aby k útoku nedošlo. Tuto odpověď označilo 132 respondentů, což představuje většinu. 48 respondentů odpovědělo ne, zatímco zbývajících 20 respondentů uvedlo, že nevím.

Výsledky ukazují, že většina účastníků otázku správně vyhodnotila. Zbylá část z nich buď odpověděla nesprávně, nebo neměla dostatek informací k rozhodnutí.

Graf č. 6 Představte si situaci: útočník Vás s nožem ohrožuje, ale ještě nezaútočil. Můžete ho už v této chvíli zasáhnout, aby nedošlo k útoku?⁴⁴

8. Myslíte si, že při nutné obraně je možné použít i výrazně silnější prostředky než útočník, pokud chcete útok odvrátit?

Zde musel respondent opět zvolit jednu ze 4 možností. Odpověď: *Ano, pokud je to nutné pro zastavení útoku* zvolilo 132 respondentů. Odpověď: *Ne, obrana nesmí být silnější, než útok* zvolilo 47 respondentů. Odpověď: *Ano, vždy* zvolilo 14 respondentů a 7 respondentů označilo odpověď: *nevím*.

⁴⁴ Vyplnto.cz - vyhodnocení

Správnou odpovědí zde byla 1. možnost, tedy že lze použít i výrazně silnější prostředky, pokud je to nutné pro zastavení útoku. Tuto odpověď znovu správně vybrala většina respondentů.

Graf č. 7 Myslíte si, že při nutné obraně je možné použít i výrazně silnější prostředky než útočník, pokud chcete útok odvrátit?⁴⁵

9. Které tvrzení nejlépe vystihuje pravidlo přiměřenosti u nutné obrany?

Zde bylo na výběr opět ze 4 možností. Odpověď: *Obrana nesmí být zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku* označilo 155 respondentů a i v této otázce tedy většina zvolila správnou odpověď. Odpověď: *Obrana musí být vždy stejně silná jako útok* zvolilo 21 respondentů. A zbylých 24 respondentů se milně domnívá, že *obrana nesmí být nikdy silnější než útok*, anebo že *obrana nesmí způsobit útočníkovi žádné zranění*.

Graf č. 8 Které tvrzení nejlépe vystihuje pravidlo přiměřenosti u nutné obrany?⁴⁶

⁴⁵ Vyplnto.cz - vyhodnocení

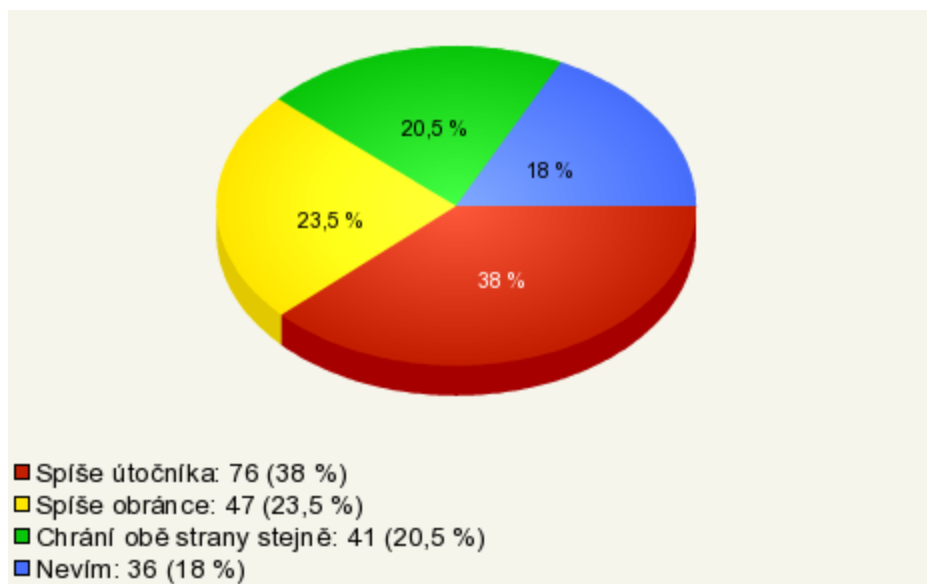
⁴⁶ Vyplnto.cz - vyhodnocení

10. Domníváte se, že česká legislativa v oblasti nutné obrany chrání více útočníka nebo obránce?

Tato otázka se zaměřovala na vnímání české legislativy v oblasti nutné obrany, tedy konkrétně na to, zda více chrání útočníka nebo obránce. Respondenti měli na výběr ze čtyř odpovědí, které odrážely jejich názor na tuto právní úpravu.

Nejvíce zastoupenou byla odpověď: *spíše útočníka*, kterou zvolilo 76 respondentů. Druhou nejpočetnější byla odpověď: *spíše obránce*, tu zvolilo 47 respondentů. 41 respondentů zvolilo odpověď, že česká legislativa chrání obě strany stejně a 36 respondentů zvolilo odpověď: *nevím*.

Graf č. 9 Domníváte se, že česká legislativa v oblasti nutné obrany chrání více útočníka nebo obránce?⁴⁷

11. Měla by se podle Vás pravidla nutné obrany změnit?

U této otázky musel respondent zvolit jednu z nabízených odpovědí nebo napsat odpověď vlastními slovy.

137 respondentů zvolilo nabízenou odpověď: *ano, měla by být mírnější (více chránit obránce)*. Tato reakce pravděpodobně navazuje na odpovědi v přechozí otázce, kdy se 76 respondentů domnívá, že česká legislativa chrání spíše útočníka. Naopak 24 respondentů zvolilo odpověď: *ano, měla by být přísnější (více omezit obránce)*.

⁴⁷ Vyplnto.cz - vyhodnocení

Dalších 27 respondentů zvolilo odpověď: *ne, jsou přiměřená* a 6 respondentů zvolilo odpověď: *nevím*.

Následuje několik vlastních odpovědí od respondentů jako například: *Pravidla v zákoně jsou přiměřená. Faktický postup by ale měl být přívětivějšímu k tomu, kdo nutnou obranu použil.; Hodně záleží na soudech a výkladu pro danou situaci.; Nebudu čekat, až mi někdo ublíží. Již výhrůžka by měla být považována za útok.; Ano, dovolit všem nošení zbraně bez zbrojního průkazu, pak si každý rozmyslí, koho bude provokovat.*

Na základě těchto odpovědí lze usuzovat, že názory respondentů na právní úpravu nutné obrany se výrazně liší. Někteří považují stávající pravidla za přiměřená, ale upozorňují na potřebu vstřícnějšího přístupu k těm, kteří se nutné obrany dovolají. Další respondenti zdůrazňují, že rozhodování o oprávněnosti obrany závisí na soudech a jejich individuálním výkladu dané situace, což může vést k nejednotnému posuzování případů.

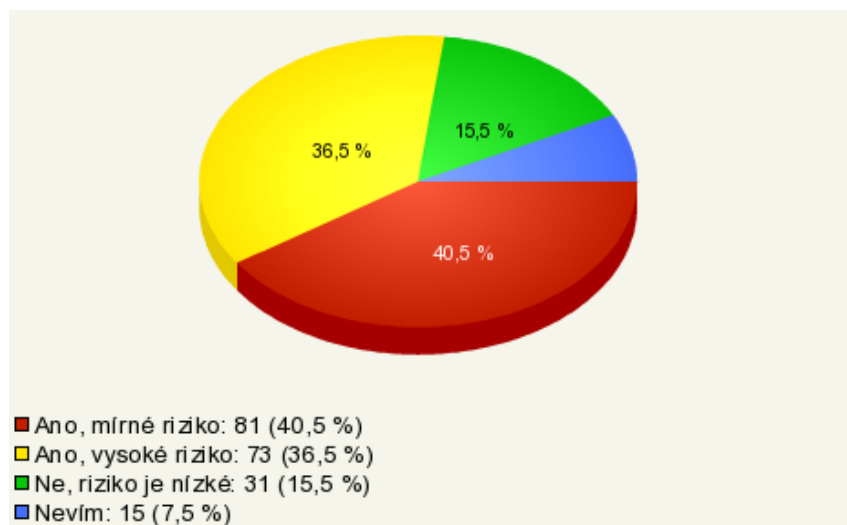
Objevují se i názory, které zastávají přísnější přístup k hrozbám, například že už samotná výhrůžka by měla být považována za útok, což však není v souladu se současným právním rámcem, který nutnou obranu vztahuje pouze na bezprostředně hrozící nebo trvající útok. Nejradikálnější odpověď navrhuje, aby bylo každému umožněno nosit zbraň bez zbrojního průkazu, což by podle respondenta vedlo k omezení provokací. Tento návrh však naráží na významné bezpečnostní a právní důsledky.

12. Myslíte si, že je riziko být v ČR nespravedlivě potrestán za obranu při útoku?

V této otázce 81 respondentů zvolilo odpověď: *ano, mírné riziko* a až 73 respondentů zvolilo odpověď: *ano, vysoké riziko*. Na základě této i dvou předchozích odpovědí lze usuzovat, že občané České republiky mají omezenou důvěru ve spravedlivý proces a jeho výsledky, což může mít za následek jejich skeptickým postoj vůči soudnímu systému.

Zbylých 31 respondentů zvolilo odpověď: *ne, riziko je nízké* a 15 respondentů zvolilo odpověď: *nevím*.

Graf č. 10 Myslíte si, že je riziko být v ČR nespravedlivě potrestán za obranu při útoku?⁴⁸

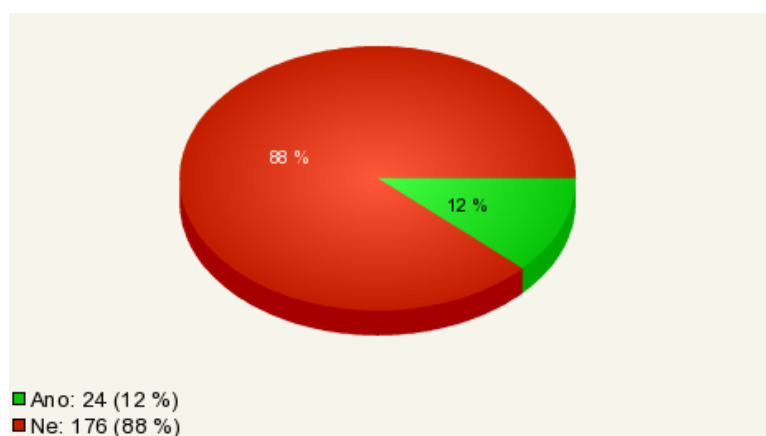
13. Myslíte si, že česká veřejnost dostatečně informována o institutu nutné obrany?

Tato otázka byla povinná a každý respondent musel vybrat jednu z nabízených možností. Na základě své odpovědi byl následně přesměrován na další otázku. V případě, že odpověděl *Ano*, zobrazila se mu otázka č. 14, pokud zvolil *Ne*, pokračoval rovnou na otázku č. 15.

Drtivá většina všech respondentů, tedy počet 176, zvolila odpověď: *ne* a pouhých 24 respondentů zvolilo odpověď: *ano*.

Paradoxem této otázky je skutečnost že většina respondentů v tomto dotazníkovém šetření odpovídala správně a lze tedy předpokládat, že veřejnost je u nutné obraně dostatečně informována. Ovšem otázka je, jak moc do hloubky.

Graf č. 11 Myslíte si, že česká veřejnost dostatečně informována o institutu nutné obrany?⁴⁹

⁴⁸ Vyplnto.cz - vyhodnocení

⁴⁹ Vyplnto.cz - vyhodnocení

14. Odkud podle Vás veřejnost nejčastěji získává informace o nutné obraně?

Tato otázka se tedy zobrazila pouze 24 respondentům a museli zvolit alespoň jednu z možností. Odpověď: z médií (televize, noviny) a odpověď z internetu (např. diskuzní fóra, články) zvolilo 10 a 10 respondentů. Odpověď: ze školy zvolilo 8 respondentů a od odborníků (právníků, policistů) zvolili 3 respondenti. Osobní zkušenost zvolili pouze 4 respondenti.

15. Kdo by měl podle Vás předávat veřejnosti informace o nutné obraně?

Tato otázka se zobrazila již všem respondentům a ti museli zvolit minimálně jednu z nabízených možností, nebo dopsat svoji svými slovy.

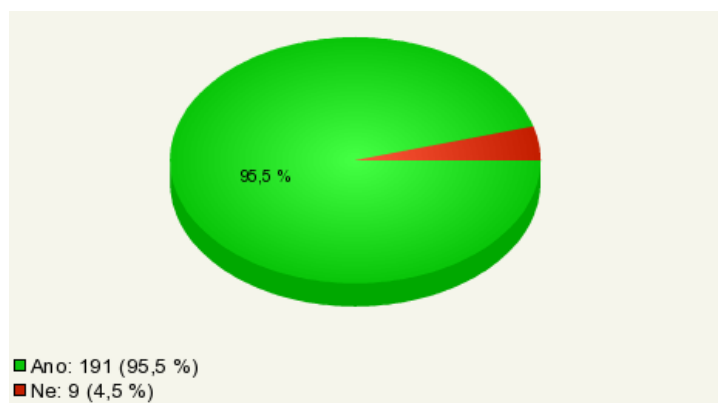
Nejčastější odpovědí, byla škola, kterou označilo 129 respondentů. Na druhém místě se umístili odborníci (právníci, policisté), které označilo 117 respondentů, následovala média (televize, noviny) se 102 respondenty a internetem, který zvolilo 81 respondentů. Jeden respondent uvedl vlastní odpověď: rodiče.

Výsledky ukazují, že veřejnost vnímá školu jako nejvhodnější instituci pro vzdělávání v oblasti nutné obrany, což podporují i odpovědi následující 16. otázky. Silná podpora odborníků naznačuje důvěru v právní zástupce, policii nebo další specializované profese, které mohou poskytovat přesné informace.

16. Domníváte se, že by měla být výuka o nutné obraně součástí školní výuky (např. občanské nauky, práva)?

Jak již bylo naznačeno v předchozí otázce, zde byly odpovědi velice jednoznačné. 191 respondentů zvolilo odpověď: ano a pouze 9 respondentů zvolilo odpověď: ne.

Graf č. 12 Domníváte se, že by měla být výuka o nutné obraně součástí školní výuky?⁵⁰

⁵⁰ Vyplnto.cz - vyhodnocení

8 Diskuze

Vedlejším cílem této práce je, jak již bylo několikrát zmíněno, analyzovat názory a znalosti veřejnosti o tomto institutu. To si klade za cíl právě analýza výsledků z dotazníkového šetření, na jehož základě bylo zjišťováno, zda se hypotézy potvrdí či nikoliv.

H1: Předpokládám, že více než 50% respondentů se někdy setkalo s pojmem nutná obrana.

První hypotéza předpokládá, že více než 50% se někdy setkalo s pojmem nutná obrana. K ověření této hypotézy byla využita data od respondentů, a to konkrétně z otázky 3. a 4. Tyto otázky měly pomoci zjistit, zda se respondenti s pojmem setkali a pokud ano, tak kde.

Na základě analýzy odpovědí v otázkách číslo 3 a 4 lze **potvrdit H1**, že více než 50 % respondentů se již někdy setkalo s pojmem nutná obrana. V otázce číslo 3 uvedlo 141 respondentů, že pojem znají, což představuje 70,5%, zatímco 59 respondentů odpovědělo záporně, což představuje 29,5%. Tento výsledek jednoznačně ukazuje, že většina respondentů dotazníkového šetření má alespoň základní povědomí o tomto pojmu.

V navazující otázce číslo 4, která zkoumala, kde se respondenti s pojmem setkali, se ukázalo, že nejvíce z nich získalo informace ve škole, což označilo 47 respondentů, tedy 33,3%. Dalším významným zdrojem informací byl internet, který uvedlo 32 respondentů, tedy 22,7%, následovaný médii (31 respondentů – 21,9%). Celkem 17 respondentů se s nutnou obranou setkalo díky vlastní zkušenosti, což představuje 12,06%.

Tyto výsledky naznačují, že nejčastějším zdrojem informací o nutné obraně je formální vzdělávání, přičemž média a internet hrají rovněž významnou roli v šíření povědomí o tomto tématu. Nižší počet odpovědí týkajících se vlastní zkušenosti naznačuje, že většina respondentů se s nutnou obranou setkala spíše teoreticky než prakticky.

H2: Předpokládám, že méně než 10% respondentů si myslí, že je možné jednat v nutné obraně proti útoku, který už skončil.

Na základě analýzy odpovědí z otázek číslo 5, 6 a 7 lze **potvrdit H2**, že méně než 10 % respondentů se domnívá, že je možné jednat v nutné obraně proti útoku, který už skončil.

V otázce číslo 5 (Proti čemu je možné se podle zákona bránit nutnou obranou?) měli respondenti možnost označit jednu nebo více ze čtyř odpovědí. Na výběr byly dvě správné odpovědi: Proti útoku, který právě probíhá; Proti útoku, který přímo hrozí a dvě nesprávné odpovědi: Proti útoku, který se možná stane za několik dní; Proti útoku, který už skončil. 137 respondentů (68,5 %) zvolilo první správnou možnost a 115 respondentů (57,5 %) vybralo druhou správnou odpověď. Někteří tedy označili správně obě odpovědi, což ukazuje, že většina respondentů má poměrně dobré znalosti o tom, proti jakému útoku je možné se nutnou obranou bránit.

Otázka číslo 6 se přímo týkala hypotézy a nabízela pouze dvě odpovědi: ano nebo ne. Správně odpovědělo 133 respondentů (66,5 %), kteří uvedli ne, zatímco 54 respondentů (27 %) si nebylo jistých a zvolilo odpověď nevím. Pouze 13 respondentů nesprávně odpovědělo ano, což představuje 6,5 % z celkového počtu dotázaných. Tento výsledek jednoznačně potvrzuje hypotézu, že méně než 10 % respondentů věří, že je možné jednat v nutné obraně proti útoku, který už skončil.

V otázce číslo 7, která testovala chápání nutné obrany v konkrétní situaci, 132 respondentů (66%) správně odpovědělo ano, což znamená, že v případě ohrožení je možné zasáhnout dříve, než útok skutečně proběhne. Naopak 48 respondentů (24 %) uvedlo odpověď ne, čímž naznačili nesprávné chápání zákonných možností obrany. Dalších 20 respondentů (10 %) odpovědělo nevím, což ukazuje na určitou míru nejistoty v této oblasti.

Celkové výsledky naznačují, že respondenti mají poměrně dobré povědomí o tom, kdy se mohou bránit, a zároveň potvrzují předpoklad, že jen malé procento lidí nesprávně věří, že nutnou obranu lze uplatnit i proti již ukončenému útoku. Výsledky také poukazují na skutečnost, že část respondentů si stále není jistá konkrétními pravidly nutné obrany, což naznačuje potenciální prostor pro lepší právní osvětu v této oblasti.

H3: Předpokládám, že více než 50 % respondentů si myslí, že není možné při nutné obraně použít i výrazně silnější prostředky než útočník pokud odvrací útok.

K této hypotéze byly použity výsledky z odpovědí číslo 8. a 9. Z analýzy výsledků lze **vyvrátit H3**, že více než 50 % respondentů se domnívá, že při nutné obraně nelze použít výrazně silnější prostředky než útočník, pokud se osoba snaží útok odvrátit. I v těchto otázkách výsledky naznačují, že většina dotázaných má poměrně dobré povědomí o pravidlu přiměřenosti, které je klíčovým principem nutné obrany.

V otázce číslo 8., která se zabývala možnostmi použití výrazně silnějších prostředků než útočník při odvracení útoku, 132 respondentů (66 %), správně odpovědělo, že lze použít silnější prostředky, pokud je to nutné pro zastavení útoku. Tento výsledek naznačuje, že převážná část dotázaných chápe, že obrana může být intenzivnější než samotný útok, ale pouze v případě, že je její účel skutečně odvrátit bezprostřední hrozbu.

Důležitost principu přiměřenosti se projevila zejména v otázce číslo 9., která se zaměřovala na správné porozumění tohoto pravidla. Zde celkem 155 respondentů (77,5 %), odpovědělo správně a zvolilo možnost, že obrana nesmí být zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku. Tento výsledek potvrzuje, že si většina respondentů uvědomuje hranice nutné obrany a chápe, že obranné jednání musí být v rámci zákona a přiměřené konkrétní situaci.

Celkové výsledky naznačují, že respondenti mají dobré povědomí o zásadách nutné obrany, zejména o pravidle přiměřenosti.

Díky tomu lze říci, že hypotéza byla vyvrácena, protože výsledky naznačují, že většina respondentů chápe nutnou obranu v souladu s její právní definicí, tedy jako jednání, které nesmí být nepřiměřené intenzitě útoku. Přesto je vidět, že určité procento lidí si není tímto pravidlem zcela jisté, což znovu naznačuje potenciální prostor pro lepší právní osvětu v oblasti nutné obrany.

H4: Předpokládám, že více než 20% respondentů si myslí, že česká legislativa v oblasti nutné obrany chrání více útočníka.

Na základě analýzy odpovědí na otázky číslo 10., 11. a 12. lze **potvrdit H4**, že více než 20 % respondentů si myslí, že česká legislativa v oblasti nutné obrany více chrání útočníka. Výsledky naznačují, že veřejnost má k této problematice různorodé názory, avšak celkový pohled ukazuje spíše na obavy o dostatečnou ochranu obránce.

V otázce číslo 10., která zjišťovala obecné vnímání ochrany v rámci české legislativy, odpovědělo 76 respondentů (38 %), že právní systém chrání právě spíše útočníka, zatímco 47 respondentů (23,5 %) uvedlo, že chrání více obránce. Dalších 41 respondentů (20,5 %) zvolilo odpověď, že chrání oba stejně. Výsledky zde jsou poměrně vyrovnané, přičemž se není možné jednoznačně přiklonit k jednomu extrémnímu závěru. Přesto větší část respondentů vnímá určitou nevyváženost v oblasti ochrany obránce, což se projevilo i v dalších otázkách dotazníkového šetření.

V otázce číslo 11., která se zaměřovala na názor respondentů ohledně případné úpravy pravidel nutné obrany, uvedlo 137 respondentů (68.5 %), že by měla být pravidla mírnější, tedy více chránit obránce. Pouze 24 respondentů (12 %) se naopak domnívá, že zákony by měly více chránit útočníka. Zde výsledky naznačují jasný pohled ve vnímání veřejnosti, jež si přeje posílit ochranu těch, kteří se brání. To zároveň podporuje závěr z otázky číslo 10., kde část respondentů viděla nedostatečnou ochranu obránců v současné legislativě.

Otázka číslo 12. se zaměřovala na konkrétní obavu z rizika nespravedlivého potrestání za obranu při útoku. Výsledky zde jednoznačně ukazují na přesvědčení veřejnosti v existenci tohoto rizika, jelikož 81 respondentů (40,5 %) odpovědělo, že existuje mírné riziko a 73 respondentů (36,5 %) dokonce uvedlo, že je zde vysoké riziko. Celkové odpovědi ukazují na určitou nedůvěru vůči soudnímu systému, která může vycházet z obav, že pravidla nutné obrany nejsou dostatečně jasná nebo že v praxi mohou být interpretována nejednotně.

Celkové výsledky průzkumu tedy naznačují, že větší část respondentů vyjadřuje obavy o dostatečnou ochranu obránce a přiklání se k názoru, že pravidla nutné obrany by měla být upravená ve prospěch obránců. Nedůvěra v soudní systém se projevila obzvláště v otázce číslo 12., kde značný počet respondentů uvedl, že existuje riziko

nespravedlivého potrestání obránce. Tento výsledek potvrzuje, že část veřejnosti vnímá určitou nejistotu a možnou nerovnost v právní ochraně při posuzování nutné obrany.

H5: Předpokládám, že více než 60 % respondentů si myslí, že česká veřejnost není dostatečně informována o institutu nutné obrany.

Pro tuto hypotézu byly použity výsledky z odpovědí na otázky číslo 13., 14., 15. a 16. Díky nim lze **potvrdit H5**, že více než 60 % respondentů si myslí, že česká veřejnost není dostatečně informována o institutu nutné obrany. Výsledky jasně ukazují, že mezi respondenty panuje přesvědčení, že znalost této právní normy je v Česku nedostatečná a že by měla být lépe komunikována a začleněna do vzdělávacího systému.

V otázce číslo 13., která přímo zjišťovala názor na informovanost veřejnosti, odpovědělo 176 respondentů (88 %), že si nemyslí, že je veřejnost dostatečně informována. Tato odpověď tvoří velkou většinu dotázaných, což naznačuje silnou vnímanou informační mezeru v této oblasti. Tento výsledek vytváří jasný nadhled, který podporuje hypotézu o nízké informovanosti.

Následná otázka číslo 14. se zaměřila na to, z jakých zdrojů veřejnost nejčastěji získává informace o nutné obraně. Nejčastěji zmiňovanými kanály byla média a internet. Současné informační zdroje ovšem nemusí mít dostatečný dosah a šanci zajistit osvětu, či zvyšování povědomí o nutné obraně.

V otázce číslo 15. se respondenti vyjadřovali k tomu, kdo by měl informace o nutné obraně veřejnosti předávat. 129 respondentů (73,3 %) uvedlo, že by se této role měla ujmout škola, zatímco 117 respondentů (66,48 %) považovalo za klíčové média a 102 respondentů (57,95 %) označilo internet jako důležitý zdroj informací. Tyto výsledky naznačují, že veřejnost preferuje obzvláště školní vzdělávání v této oblasti, na což navazuje i následující otázka.

Nejjednoznačnější odpovědi byly získány právě v otázce číslo 16., která zjišťovala, zda by měla být výuka o nutné obraně součástí školního vzdělávání. Celkem 191 respondentů (95,5 %) z 200 se jednoznačně vyjádřilo, že ano, což potvrzuje silný společenský zájem po této formě vzdělávání v oblasti nutné obrany. Tento výsledek je důležitý zejména v kontextu předchozích odpovědí, protože ukazuje, že respondenti nejen vnímají nedostatek informací, ale také mají jasnou představu o tom, jak by měl být tento problém řešen.

Paradoxem je, že velká většina respondentů je přesvědčena, že veřejnost není dostatečně informována, avšak při odpovídání na otázky týkající se samotné nutné obrany, jejích pravidel a vymezení vykazovali poměrně vysokou míru správných odpovědí. To může naznačovat, že ačkoliv si jednotlivci mohou být vědomi své vlastní znalosti, domnívají se, že většinová společnost má v této oblasti značné mezery. Tento rozpor může souviset s osobní zkušeností respondentů, kdy například sami informace aktivně vyhledávají nebo mají lepší přehled než běžná populace.

Výsledky tedy jednoznačně potvrzují hypotézu, že více než 60 % respondentů nevěří v dostatečnou informovanost české veřejnosti o nutné obraně. Tento závěr je podpořen nejen odpověďmi z otázky číslo 13., ale i dalšími výsledky průzkumu, které naznačují nedostatečnou informační dostupnost a nízkou důvěru v současné zdroje informací. Významná část respondentů také podporuje myšlenku začlenění výuky o nutné obraně do školního vzdělávání, což by mohlo přispět ke zlepšení celkové informovanosti.

Tento výzkum tedy poukazuje na potenciální informační deficit v oblasti nutné obrany, zároveň však ukazuje, že respondenti mají vlastní znalosti na poměrně dobré úrovni, což může naznačovat rozdíl mezi osobním povědomím a vnímáním celospolečenské informovanosti.

Závěr

Tato bakalářská práce se zabývala analýzou právní úpravy nutné obrany v českém trestním právu, přičemž jejím cílem bylo nejen vymezit podmínky a meze užití tohoto institutu, ale také provést komparaci české a slovenské legislativy v této oblasti. Vedlejším cílem bylo analyzovat názory a znalosti veřejnosti v rámci Jihočeského kraje prostřednictvím dotazníkového šetření. Všechny stanovené cíle byly splněny, přičemž se podařilo vyhodnotit pět hypotéz. Čtyři z nich byly potvrzeny a pouze jedna byla vyvrácena.

V rámci teoretické části byl uveden rozdíl mezi nutnou obranou a krajní nouzí. Vzhledem k jejich významu a mírné podobnosti by mělo být posíleno povědomí veřejnosti i o instituci krajní nouze, obzvláště ve spojitosti s nutnou obranou.

Součástí práce bylo také porovnání české a slovenské právní úpravy nutné obrany. Přestože základní principy tohoto institutu jsou v obou právních systémech podobné, lze mezi nimi nalézt významné rozdíly v rozsahu a míře specifikace jednotlivých podmínek. Tyto odlišnosti mají přímý dopad na praktické uplatnění nutné obrany v obou zemích.

Z výsledků dotazníkového šetření vyplynulo, že respondenti preferují institucionální a odborné zdroje při získávání informací o nutné obraně, přičemž některé zdroje nejsou vnímány jako příliš dostatečně spolehlivé kanály pro šíření informací. Tento pohled potvrzuje důležitost systematického vzdělávání, které by mělo hrát klíčovou roli v osvětě týkající se nutné obrany. Významným a velmi překvapivým zjištěním bylo také to, že naprostá většina respondentů podporuje myšlenku zařazení výuky o nutné obraně do školního vzdělávání, což naznačuje zájem společnosti po lepší informovanosti v této oblasti.

Nutná obrana je velmi důležitým právním institutem, který hraje klíčovou roli při ochraně jednotlivce před protiprávním útokem. Z provedeného dotazníkového šetření vyplynulo, že veřejnost sice má povědomí o základních principech nutné obrany, avšak zároveň se ukázalo, že existuje nejistota v některých aspektech jejího použití. Někteří respondenti například nesprávně vnímali pravidlo přiměřenosti, což ukazuje na nutnost většího důrazu na právní vzdělávání široké veřejnosti.

Důležitým zjištěním bylo rovněž nízké povědomí některých respondentů o tom, že obránce může použít intenzivnější prostředky, pokud jsou nezbytné k odvrácení útoku. Tento poznatek poukazuje na skutečnost, že veřejnost si není plně vědoma všech možností, které nutná obrana v rámci zákona nabízí. Ve spojitosti s tím byla také zjištěna určitá nedůvěra vůči soudnímu systému, přičemž část respondentů měla obavy z nespravedlivého potrestání při použití nutné obrany.

Všechny tyto faktory naznačují, že nutná obrana by měla být více komunikována a osvětlována nejen na úrovni právníků, policie nebo podobných institutů, ale také prostřednictvím vzdělávacích institucí. Začlenění základů nutné obrany do školních osnov by mohlo přispět ke zvýšení povědomí mezi mladší generací, což by pomohlo předcházet mylným představám o možnostech obrany v reálných situacích.

Autor této práce byl mile překvapen, jak vysokou úroveň znalostí respondenti projevili v otázkách týkajících se nutné obrany. Ačkoliv část respondentů odpovídala nepřesně, většina z nich správně odhadla pravidla nutné obrany a její přiměřenost. To naznačuje, že přestože celospolečenské povědomí o nutné obraně není úplně dostatečné, existuje mezi lidmi zájem o tuto problematiku a potenciál pro její systematické vzdělávání.

Práce ukázala, že veřejnost si uvědomuje potřebu právní osvěty a vnímá nutnou obranu jako důležitý právní institut, jehož znalost může být klíčová pro efektivní ochranu jednotlivce. Budoucí výzkum by mohl pokračovat v analýze dalších aspektů veřejného mínění v této oblasti a zaměřit se na konkrétní kroky, které by vedly ke zlepšení informovanosti.

Tato práce nejenže naplnila stanovené cíle, ale zároveň přispěla k hlubšímu porozumění institutu nutné obrany jak z legislativního hlediska, tak z pohledu veřejnosti. Poskytla cenný náhled na rozdíly mezi nutnou obranou a krajní nouzí, na odlišnosti mezi českou a slovenskou právní úpravou tohoto institutu a také na úroveň povědomí a znalostí veřejnosti o této problematice. Výsledky dotazníkového šetření naznačují potřebu intenzivnější právní osvěty, která by mohla být realizována prostřednictvím především školských zařízení, ale také prostřednictvím médií nebo odborníků ve formě přednášek, což by zajistilo vyšší informovanost veřejnosti o právních možnostech při obraně proti útoku v reálných situacích.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BURDA, E. *Nutná obrana a ďalšie okolnosti vylučujúce protiprávnosť*. Praha: C. H. Beck, 2012. 306 s. ISBN 978-80-7179-9.
2. HATTENHAUER, H. *Evropské dějiny práva*. Právo a společnost. Praha: C.H.Beck, 1998. 708 s. ISBN 80-7179-056-7.
3. CHMELÍK, J. *Trestní právo hmotné: obecná část*. Praha: Linde, 2009. 292 s. ISBN 978-80-7201-785-0.
4. CHMELÍK, J. *Trestní právo hmotné – zvláštní část: s aplikačními příklady*. Praha: Linde, 2010. 367 s. ISBN 978-80-7201-820-8.
5. CHMELÍK, J., NOVOTNÝ, F., STOČESOVÁ, S. *Trestní právo hmotné obecná část*. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2016. 311 s. ISBN 978-80-7380-583-8.
6. IVOR, J. *Trestné právo hmotné*. Bratislava: Iura Edition, 2006. Učebnice (Iura Edition). 1137 s. ISBN 80-8078-099-4.
7. JANEČKOVÁ, E. *Právní aspekty sebeobrany*. Právní rukověť. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 172 s. ISBN 978-80-7478-760-7.
8. KUČHTA, J. *Nutná obrana*. Acta Universitatis Brunensis. No. 226. Brno: Masarykova univerzita, 1999. 218 s. ISBN 80-210-2198-5.
9. NOVOTNÝ, F. *Právo na sebeobranu*. Knihovnička LexisNexis. Praha: LexisNexis CZ, 2006. 114 s. ISBN 80-86920-10-0.
10. NOVOTNÝ, O., VANDUCHOVÁ, M. a kol. *Trestní právo hmotné obecná část I. 5., jubilejní zcela přepracované vydání*. Praha: ASPI Publishing, 2007. 555 s. ISBN 978-80-7357-261-7.
11. ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník II: komentář*. 2. vyd. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2012. 1450 s. ISBN 978-80-7400-428-5.
12. ŠÁMAL, P. *Trestní právo hmotné*. 7., přeprac. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 1040 s. ISBN 978-80-7478-616-7.
13. TAUCHEN, J; VOJÁČEK, L; KOLUMBER, D; SALÁK, P a HORÁK, O. *České právní dějiny po roce 1989*. Učebnice Právnické fakulty MU. Brno: Masarykova univerzita, 2023. 220 s. ISBN 978-80-280-0227-5.
14. VOJÁČEK, L a SCHELLE, K. *Slovenské právní dějiny*. Slovenské učebnice. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. 456 s. ISBN 978-80-7380-494-7.

15. VOJÁČEK, L; TAUCHEN, J. a KOLUMBER, D. *České právní dějiny do roku 1989*. Učebnice Právnické fakulty MU. Brno: Masarykova univerzita, 2024. 271 s. ISBN 978-80-280-0517-7.
16. ŽATECKÁ, E. *Trestní právo hmotné a procesní: zvláštní část*. Brno: Masarykova univerzita v Brně. Právnická fakulta, 2009. 86 s. ISBN 978-80-210-5094-5.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. *Trestní zákoník* (tiskový zákon). In: Sbírka zákonů, Česká republika. 2023. 480 s. ISBN 978-80-7488-556-3.
2. ČESKO. Zákon č. 218/2003 Sb. *Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů*. e-sbirka.cz. [online]. 2004. Dostupné z WWW: <https://www.e-sbirka.cz/sb/2003/218/2025-01-01?f=218%2F2003&zalozka=text>
3. SLOVENSKO. Zákon č. 300/2005 Sb. *Trestný zákon*. Dostupné z WWW: <https://www.slov-lex.sk/ezbierky/pravne-predpisy/SK/ZZ/2005/300/>.

Seznam tabulek a grafů

Graf 1 Jaké je Vaše pohlaví?.....	33
Graf 2 Kolik je Vám let?	10
Graf 3 Setkal/a jste se někdy s pojmem „nutná obrana“?	34
Graf 4 Kde jste se s tímto pojmem setkal/a?.....	35
Graf 5 Je možné jednat v nutné obraně proti útoku, který už skončil?.....	36
Graf 6 Představte si situaci: útočník Vás s nožem ohrožuje, ale ještě nezaútočil. Můžete ho už v této chvíli zasáhnout, aby nedošlo k útoku?.....	10
Graf 7 Myslíte si, že při nutné obraně je možné použít i výrazně silnější prostředky než útočník, pokud chcete útok odvrátit?	38
Graf 8 Které tvrzení nejlépe vystihuje pravidlo přiměřenosti u nutné obrany?.....	38
Graf 9 Domníváte se, že česká legislativa v oblasti nutné obrany chrání více útočníka nebo obránce?.....	39
Graf 10 Myslíte si, že je riziko být v ČR nespravedlivě potrestán za obranu při útoku?.....	41
Graf 11 Myslíte si, že česká veřejnost dostatečně informována o institutu nutné obrany?	41
Graf 12 Domníváte se, že by měla být výuka o nutné obraně součástí školní výuky? ...	42